

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Daň z příjmů fyzických osob se zaměřením na příjmy ze závislé činnosti
Personal Income Tax with focus on Personal Incomes from Dependent Activity

Student: Jana Drobišová

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Michal Krajňák

Ostrava 2014

Zadání bakalářské práce

Student: **Jana Drobišová**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202R049 Účetnictví a daně
Specializace: 00 Účetnictví a daně
Téma: **Daň z příjmů fyzických osob se zaměřením na příjmy ze závislé činnosti**
Personal Income Tax with focus on Personal Incomes from Dependent Activity

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Charakteristika daní a daňové soustavy
3. Příjmy ze závislé činnosti jako dílčí základ daně z příjmů
4. Analýza zdanění příjmů a výpočet daňové povinnosti
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

KOLEKTIV AUTORŮ. *Abeceda mzdové účetní 2013*. 23. vyd. Olomouc: ANAG, 2012. 576 s. ISBN 978-80-7263-800-0.

PELECH, Petr a Vladimír PELC. *Daně z příjmů: s komentářem 2013*. 13. vyd. Olomouc: ANAG, 2013. 1056 s. ISBN 978-80-7263-784-3.

VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2012*. 11. vyd. Praha: 1. VOX, 2012. 372 s. ISBN 978-80-87480-05-2.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Michal Krajňák**

Datum zadání: 22.11.2013

Datum odevzdání: 09.05.2014

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně.

V Ostravě dne 29. 4. 2014

..... Jana Dolířová

podpis

OBSAH

1 ÚVOD	6
2 CHARAKTERISTIKA DANĚ A DAŇOVÉ SOUSTAVY ČESKÉ REPUBLIKY	7
2.1 Daň.....	7
2.2 Funkce daní.....	7
2.3 Klasifikace daní	8
2.3.1 Dle vazby na důchod poplatníka	8
2.3.2 Dle subjektu daně	8
2.3.3 Dle objektu daně.....	9
2.3.4 Dle respektování příjmových poměrů poplatníka	9
2.3.5 Dle stupně jejich progrese	9
2.3.6 Dle způsobu jejich úhrady	10
2.4 Daňová soustava v ČR.....	10
2.4.1 Přímé daně	11
2.4.2 Nepřímé daně.....	12
2.4.3 Historie daňové soustavy v ČR	13
2.4.4 Daňové zatížení obyvatelstva	15
3 PŘÍJMY ZE ZÁVISLÉ ČINNOSTI JAKO DÍLČÍ ZÁKLAD DANĚ Z PŘÍJMŮ.....	16
3.1 Daň z příjmů fyzických osob	16
3.1.1 Poplatník a plátce daně z příjmů FO	16
3.1.2 Předmět daně	17
3.1.3 Příjmy, které nejsou předmětem daně a příjmy osvobozené od daně	18
3.1.4 Základ daně a daňová ztráta	19
3.2 Příjmy ze závislé činnosti.....	19
3.2.1 Daňové osvobození, které se vztahuje k příjmům ze závislé činnosti	20

3.2.2 Druhy pracovněprávních poměrů	21
3.2.3 Odměňování	22
3.3 Výpočet daně z příjmů ze závislé činnosti	24
3.3.1 Základ daně, položky odčitatelné od ZD a nezdanitelné části ZD	25
3.3.2 Slevy na dani	27
3.3.3 Daňové zvýhodnění na dítě	29
3.3.4 Způsob prokazování nezdanitelných částí základu daně, slevy na dani a daňového zvýhodnění	30
3.3.5 Superhrubá mzda	30
3.3.6 Solidární zvýšení daně u zálohy	31
3.3.7 Zdaňovací období	31
3.3.8 Měsíční zálohy na daň z příjmů	31
3.3.9 Roční zúčtování záloh na daň z příjmů FO ze závislé činnosti a daňové zvýhodnění	32
3.3.10 Odvody daně	33
3.3.11 Povinnosti plátců daně	34
3.3.12 Lhůty na vrácení nebo vybrání přeplatků a nedoplatků	35
3.3.13 Prohlášení poplatníka daně a daňové přiznání	35
3.3.14 Společné zdanění manželů	36
3.3.15 Daňová optimalizace	37
3.4 Vývoj daně z příjmů	38
3.4.1 Vývoj průměrných hrubých měsíčních mezd	38
3.4.2 Vývoj minimální mzdy	39
3.4.3 Vývoj sazby daně v období 2003 - 2014	40
3.4.4 Vývoj nezdanitelných částí základu daně	42
3.4.5 Vývoj slev na dani a daňového zvýhodnění	42
3.4.6 Vývoj sociálního a zdravotního pojištění	44
3.4.7 Maximální vyměřovací základ	45
3.4.8 Vývoj výpočtu základu daně	46
4 ANALÝZA ZDANĚNÍ PŘÍJMŮ A VÝPOČET DAŇOVÉ POVINNOSTI	47
4.1 Představení poplatníků	47

4.2. Daňová povinnost	48
4.2.1 Daňová povinnost pana Jana Lehkého	48
4.2.2 Daňová povinnost paní Heleny Králové.....	49
4.2.3 Daňová povinnost pana Jaroslava Brouska	51
4.3 Srovnání daňových povinností	52
4.4 Efektivní sazba daně.....	55
4.5 Návrh daňové optimalizace	58
5 ZÁVĚR.....	59
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	61
SEZNAM ZKRATEK	64
 PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKU BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	
 SEZNAM PŘÍLOH	

1 ÚVOD

Tato bakalářská práce je zaměřena na analýzu vývoje zdanění příjmů fyzických osob ze závislé činnosti od roku 2003 až do současnosti. Pojem daň z příjmů je pro většinu obyvatel ČR dobře známý, protože ji každý odvádí ze svých příjmů, ať už jsou jakékoliv povahy.

První teoretická část bakalářské práce se zabývá problematikou daňového systému v ČR, dále daní z příjmů fyzických osob se zaměřením na příjmy ze závislé činnosti, a také změnami ve výpočtu daně. Vzhledem k významným situacím, které v tomto sledovaném období proběhly, jako například přijetí ČR do EU nebo hospodářská krize, je názorně předvedeno, jak stát s těmito změnami zajistil spravedlivé stanovení daně tak, aby nevznikaly velké rozdíly mezi sociálními vrstvami obyvatel. Jelikož je daň z příjmů jednou z hlavních částí příjmů státního rozpočtu, je důležité, aby byla daň stanovena efektivně vůči státu, ale zároveň i vůči poplatníkům, pro které by vysoká daňová povinnost nemusela být únosná a snižovala jejich motivaci k práci.

Ve druhé části bakalářské práce jsou přeneseny změny ve vývoji zdanění příjmů fyzických osob do praktických příkladů tří fiktivních poplatníků s různou výší příjmů a různým uplatněním nezdanitelných částí základu daně, slev na dani a daňového zvýhodnění. V jednotlivých letech je zhodnoceno, co všechno se během sledovaného období změnilo, jaký dopad to má na velikost daňového zatížení poplatníků a na závěr jsou doporučovány způsoby daňové optimalizace, díky kterým si mohou svou daňovou povinnost ještě více snížit, což je pro poplatníky tohoto státu v dnešní době jedna z klíčových věcí.

Mezi hlavní cíle bakalářské práce patří zhodnocení vývoje daně z příjmů fyzických osob se zaměřením na příjmy ze závislé činnosti od roku 2003 do současnosti v ČR, dopad změn na jejich daňovou povinnost, a tím i na vývoj podílu daňové povinnosti k hrubému důchodu.

Mezi metody, které jsou v této bakalářské práci používány, patří především metoda *srovnávání*, která byla použita během porovnávání veškerých změn sazeb daně, nezdanitelných částí ZD, slev na dani i daňového zvýhodnění mezi jednotlivými roky sledovaného období, a také při porovnání jednotlivých daňových povinností poplatníků. Dále je použita metoda *analýzy*, která spočívá ve zkoumání jednotlivých částí bakalářské práce a o analýzu doplňující *syntéza*, která sjednocuje jednotlivé části v celek. A jako další z hlavních metod je použita *dedukce*, díky ní se dospělo k závěrům na základě zkoumání jednotlivých změn za celé sledované období.

2 CHARAKTERISTIKA DANĚ A DAŇOVÉ SOUSTAVY ČESKÉ REPUBLIKY

Daňová soustava odpovídá ekonomickému systému daného státu. Základem daňového systému je daň, která splňuje jednotlivé funkce a dá se klasifikovat podle různých hledisek. Daňový systém ČR je soubor všech daní, které se v našem státě vybírají a je podobný jako daňový systém jiných evropských zemí. První výběr daní v ČR sahá až do 10. století. Je důležité, aby každý občan věděl kde tyto různé typy daní zařadit, kdy se která daň platí a zda je povinen ji zaplatit sám nebo ho za něj platí plátcce. Také je dobré znát, jaké funkce daně mají, proč je důležitá jejich velikost.

2.1 Daň

Jak tvrdí Vančurová (2012, s. 9). „*Daň je povinná, zákonem uložená platba, která plyne do veřejného rozpočtu. Je nenávratná, neekvivalentní a zpravidla neúčelová.*“

Povinnost platit daň je možné pouze na základě uložení povinnosti právní normou, kterou je v případě daní vždy *zákon*. *Povinností* se daň odlišuje od příspěvku, který je poskytován dobrovolně na užitečný účel. Příjem z daní plyne do *veřejného rozpočtu* (obcí, krajů, státního fondu, atd.), ze kterého se hradí potřeby, jako například obrana státu proti vnějšímu nepříteli nebo základní školství. Od půjčky se daň odlišuje *nenávratností*. Daň pro nás znamená hodnotu, za kterou subjekt spotřebovává veřejné statky. *Neekvivalentností* vyplývá to, že daň neovlivňuje, jakou výší se budeme podílet na výdajích veřejných rozpočtů nebo spotřebovávat veřejné statky. Daň je *neúčelová* díky tomu, že poplatník neví, co bude z těchto prostředků financováno.

2.2 Funkce daní

Daně plní celou řadu funkcí, mezi ty nejdůležitější patří:

- alokační,
- (re)distribuční,
- stabilizační.

Problematiku umístování vládních výdajů a jejich optimální rozdělení mezi veřejnou a soukromou spotřebou řeší *funkce alokační*. *(Re)distribuční funkcí* ovlivňuje vláda prostřednictvím daní a transferových plateb rozdělování důchodů.

Bez zásahů vlády by vlastnictví zdrojů, dovedností a určitých pozic ve společnosti vedlo k takovému rozdělení bohatství a důchodů, které by drasticky zvýšilo rozdíly mezi obyvatelstvem žijícím v bohatství a naopak v chudobě. Tyto dvě funkce nejsou závislé na změnách příjmů a výdajů veřejných rozpočtů a optimálním výsledkem je vyrovnaný rozpočet.

To ale neplatí u *funkce stabilizační*, která je závislá na hospodářském cyklu a na jeho základě se snaží o sestavení přebytkového, vyrovnaného nebo deficitního rozpočtu.¹

2.3 Klasifikace daní

U klasifikace daní vycházíme z mnoha pohledů a hledisek.

2.3.1 Dle vazby na důchod poplatníka

Daně se člení na:

- přímé,
- nepřímé.

Přímé daně jsou adresné, vyměřeny poplatníkovi na základě jeho důchodu či majetku, a poplatník si ji také zpravidla sám odvede, nebo alespoň jejich hodnotu zná. *Nepřímé daně* jsou neadresné, vyměřeny z cen zboží, služeb, převodů a pronájmů, a poplatník si výši daně mnohdy ani neuvědomí.

2.3.2 Dle subjektu daně

Při této klasifikaci se vymezí osoba či osoby (ekonomické subjekty), které musí platit daň. Mezi tyto osoby patří:

- *jednotlivec* – FO označená jménem, trvalým bydlištěm a rodným číslem,
- *domácnost* – nositelem daňových povinností se zde nejčastěji určí hlava rodiny, ta pak odvádí daň za domácnost jako celek,
- *oba manželé* – příjmy manželů se sečtou a vydělí dvěma, to znamená možné snížení celkové daňové povinnosti,²

¹ Šíroký (2008, s. 12)

² V ČR nyní není zavedeno společné zdanění manželů

- *všichni členové domácnosti* – vyplývá ze sečtení příjmů všech členů domácností a vydělením jejich celkovým počtem, nebo počtem pouze výdělečně činných,
- *firma, korporace* – PO, která je označená názvem, právní formou, je zapsaná do obchodního rejstříku a má přidělené identifikační číslo (IČ, DIČ).

2.3.3 Dle objektu daně

Pro tuto klasifikaci je hlavním hlediskem definování předmětu daně a důvod jejího odvádění. Daně mohou být:

- *důchodové* – jsou vybírány z důchodu poplatníka (mzdy, renty, zisku, úroku) v peněžní i naturální podobě,
- *výnosové* – jsou odhadovány podle vnějších reálných znaků výdělečné činnosti jako například druh podnikání, počet zaměstnanců apod.,
- *majetkové* – vybírány z držby či nabytí nemovitostí i movitého majetku,
- *z hlavy (subjektové)* – poplatník je platí z titulu své existence, je to paušální daň, která je stanovena v pevné výši,
- *obratové* – vybírané z hrubého nebo čistého obrátu u každého výrobce,
- *spotřební* – jsou uvaleny na veškerou spotřebu nebo spotřebu vybraných skupin výrobků.

2.3.4 Dle respektování příjmových poměrů poplatníka

Toto členění přihlíží na platební schopnost poplatníka. Rozlišujeme na:

- *osobní* - tyto daně se vyměřují na základě příjmů FO i PO,
- *in rem* – jejich výše není závislá na příjmech poplatníka, odvádí se z titulu vlastnictví či nabytí majetku, nákupu a spotřeby zboží nebo služeb.

2.3.5 Dle stupně jejich progresu

Tato klasifikace řeší otázku spravedlnosti daní a jejich dopadů na poplatníky. Daň se rozděluje podle toho, jak se míra zdanění mění se změnou důchodu, na:

- *progresivní* – s růstem důchodu poplatníka roste míra jeho zdanění,
- *proporcionální* – s růstem důchodu poplatníka se míra jeho zdanění nemění,
- *regresivní* – daňová zátěž klesá s růstem jeho důchodu.

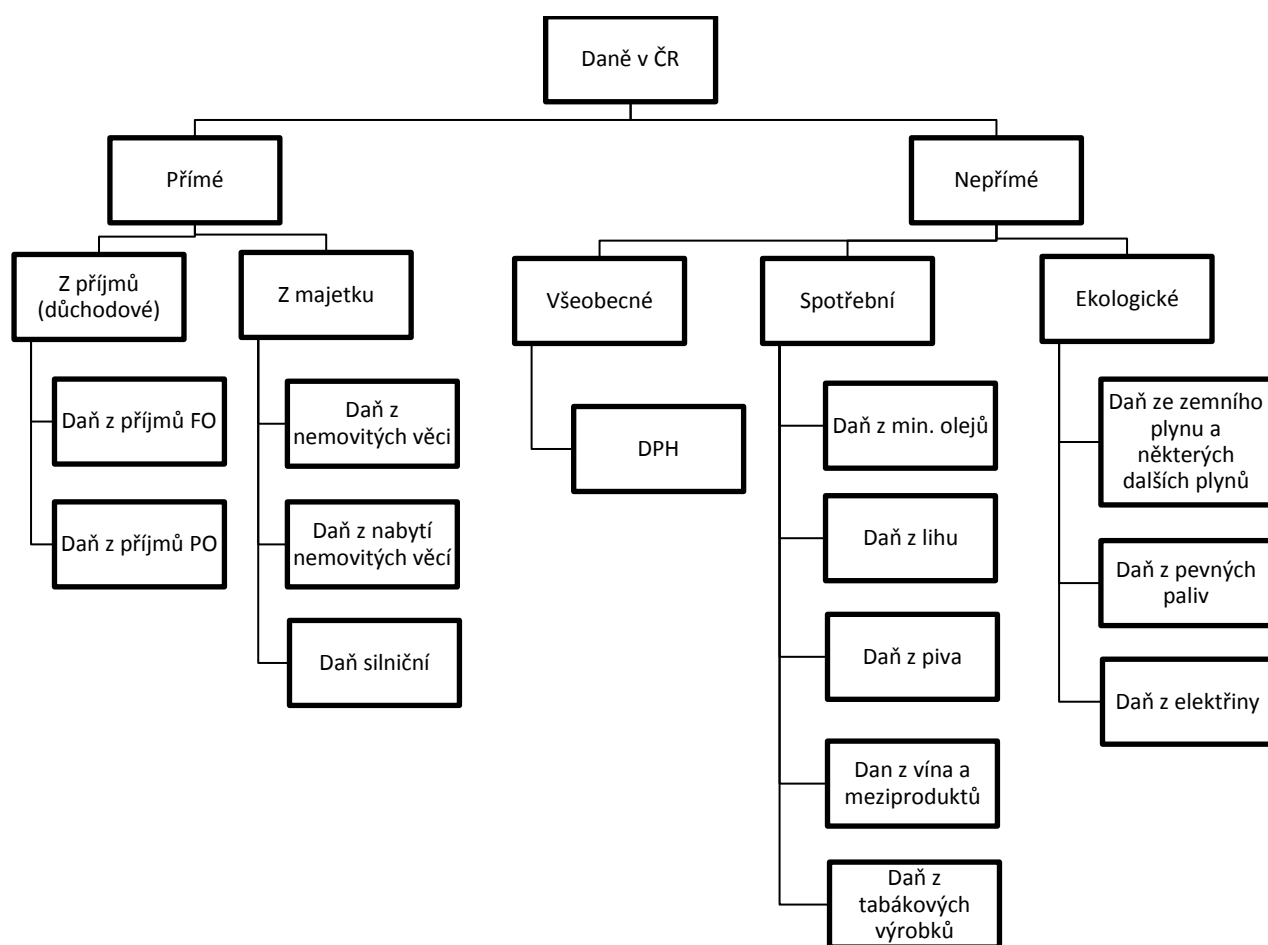
2.3.6 Dle způsobu jejich úhrady

- *Daňovým přiznáním* – poplatník si na svou zodpovědnost daň sám vypočte a včas zaplatí,
- *Daň vybíraná srážkou* – daň je vypočtená poplatníkovi plátcem daně u zdroje příjmu.³

2.4 Daňová soustava v ČR

Daňová soustava je souhrn všech daní vybíraných v jednom státě, které mohou být ovlivněny např. velikostí státu, jeho územním členěním, tradicemi či způsobem výběru daní. V ČR je základní rozdělení daní do dvou skupin a to na přímé a nepřímé. V Obr. 2.1 je uvedeno jejich další členění.⁴

Obr. 2.1 Daně v ČR

Zdroj: vlastní úprava Široký (2008, s. 15)

³Široký (2008, s. 48)

⁴Široký (2008, s. 10)

2.4.1 Přímé daně

Jsou daně, které nám zdaňují důchody a majetek. Pro přímé daně je charakteristické, že je určená osoba, které je důchod či majetek o daň snížen.

a) Důchodové daně

Vztahují se na různé druhy příjmů, včetně příjmů kapitálové povahy (dividendy, úroky, zisk apod.). Jsou děleny na daň z příjmů fyzických osob a daň z příjmů právnických osob.

Daň z příjmů FO rozděluje předmět daně na 5 dílčích základů daně, kterými jsou příjmy ze závislé činnosti, příjmy ze samostatné činnosti, příjmy z kapitálového majetku, příjmy z nájmu a ostatní příjmy.

Daň z příjmů PO se vztahuje na příjmy z veškeré činnosti a z nakládání s veškerým majetkem. Poplatníkem daně z příjmů PO může být právnická osoba, organizační složka státu, podílový fond investiční společnosti, fond penzijní společnosti, svěřenský fond a jednotka, která je podle právního řádu státu založena nebo zřízena poplatníkem.⁵

b) Majetkové daně

Tyto daně zdaňují různé druhy majetku, především nemovitý majetek. Mezi majetkové daně patří daň z nemovitých věcí, daň z nabytí nemovitých věcí a daň silniční.

Daň z nemovitých věcí tvoří daň z pozemků a daň ze staveb a jednotek. Předmětem daně z pozemků jsou pozemky na území ČR evidované v katastru nemovitostí a poplatníkem je vlastník pozemku nebo nájemce či pachtýř (v případě pronajatého nebo propachtovaného pozemku). Předmětem daně ze staveb a jednotek jsou zdanitelné stavby a jednotky, které se nachází na území ČR a poplatníkem je vlastník, nájemce nebo pachtýř u pronajaté nebo propachtované jednotky, která zahrnuje jiný nebytový prostor než sklep či komoru, nebo zdanitelné stavby s výjimkou budovy obytného domu.

Daň z nabytí nemovitých věcí se vztahuje na úplatné nabytí vlastnického práva k nemovité věci (pozemku, stavby, části inženýrské sítě, práva stavby, spoluvlastnického podílu na nemovité věci). Poplatníkem této daně je převodce (v případě že se převodce

⁵ Marková (2014, s. 21)

s nabyvatelem nedohodnou v kupní smlouvě, že je poplatníkem nabyvatel) nebo nabyvatel vlastnického práva k nemovité věci.

Daň silniční zdaňuje silniční motorová vozidla registrována a provozována v ČR, používána pro samostatnou činnost, a také vždy vozidla s hmotností nad 3,5 tuny, která jsou určena k přepravě nákladů a registrována v ČR. Poplatníkem je provozovatel vozidla zapsán v technickém průkazu vozidla. Sazby daně se liší podle zdvihového objemu motoru a podle počtu náprav.⁶

2.4.2 Nepřímé daně

Jsou to daně vybírané v ceně nakupovaného zboží nebo služeb ve fázi konečné spotřeby. Charakteristické pro tyto daně je rozdíl mezi poplatníkem a plátcem daně. Poplatník nese daňové břemeno během nákupu zboží nebo služby a plátce daň vypočítá a odvádí do státního rozpočtu. V ČR jsou velmi významným zdrojem příjmů státního rozpočtu. Dělí se na daně všeobecné a spotřební a ekologické.

Mezi všeobecné daně patří ***daň z přidané hodnoty***, kde předmětem daně je dodání zboží, poskytnutí služeb, pořízení zboží z jiného členského státu, dovoz zboží s místem plnění v tuzemsku atd. Základní sazba daně pro rok 2014 je 21 % a snížená sazba daně činí 15 %.

Spotřební daně se vztahují na vybrané výrobky vyrobené na daňovém území Evropské unie nebo dovezené. Mezi selektivní daně patří:

- *daň z minerálních olejů* (motorové benzíny, střední oleje a těžké plynové oleje, odpadní oleje, zkapalněné ropné plyny a bioplyn, jakékoliv směsi vybraných výrobků atd.),
- *daň z lihu* (líh včetně neodděleného lihu vzniklého kvašením, líh obsažený v ovocných destilátech atd.),
- *daň z piva* (výrobek nebo směs výrobků s nealkoholickými nápoji obsahující více než 0,5 % objemových alkoholů),
- *daň z vína a meziproductů* (šumivá vína, tichá vína a meziproducty, které mají obsah objemového alkoholu v rozmezí od 1,2 % do 22 %),
- *daň z tabákových výrobků* (cigarety, doutníky, cigarillos a tabák ke kouření).

⁶ Marková (2014, s. 97)

Pokud to není v zákoně stanoveno jinak, tak se daň vypočítá vynásobením základu daně sazbou daně stanovenou pro příslušný vybraný výrobek.⁷

Povinnost platit *ekologické (energetické) daně* vznikla v ČR k 1. 1. 2008. Správu ekologických daní vykonávají orgány Celní správy ČR. Plátcem těchto daní je dodavatel, který dodává předmět daně konečnému spotřebiteli, provozovatel distribuční a přepravní soustavy, FO nebo PO, která použila od daně osvobozený předmět daně k jiným účelům, než na které se osvobození vztahuje nebo spotřeboval nezdaněný předmět daně. Mezi ekologické (energetické) daně patří daň ze zemního plynu a některých dalších plynů, daň z pevných paliv a daň z elektřiny.

- *Daň ze zemního plynu a některých dalších plynů* - předmětem daně je plyn určený k použití, nabízený k prodeji nebo používaný pro pohon motorů nebo výrobu tepla; základem daně je množství plynu v MWh spalného tepla a sazby se liší podle jednotlivých kódů nomenklatury.
- *Daň z pevných paliv* - předmětem daně je černé uhlí, hnědé uhlí, brikety a jiná paliva vyrobená z těchto uhlí, koks, polokoks a ostatní uhlovodíky; základem daně je množství pevných paliv vyjádřené v GJ spalného tepla v původním vzorku a sazba daně je 8,50 Kč/GJ spalného tepla v původním vzorku.
- *Daň z elektřiny* - předmětem daně je elektřina (kód nomenklatury 2716), základem daně je její množství v MWh a sazba daně činí 28,30 Kč/MWh.⁸

2.4.3 Historie daňové soustavy v ČR

První známky o výběru daní sahají až do *10. století*, kdy za vlády knížete Václava byly daně dobrovolnými naturálními platbami svobodných občanů a obyvatel pocházejících z královských měst. To vše změnil Boleslav I., který zavedl daň jako povinnou platbu.

Od *12. století* vznikly první majtkové a výnosové daně. Majtkové daně se platí z obdělávaných pozemků a městských domů a výnosové daně se platí podle vnějších znaků (např. počet tovaryšů).

V *16. století*, přesněji od roku 1522, existují tři přímé daně (daň z majetku, z hlavy a z příjmů), dvě nepřímé daně (akcíz z piva a akcíz z vína) a cla.

⁷ Marková (2014, s. 120)

⁸ Marková (2014, s. 223)

Ke konci 18. století tvoří hlavní pilíře daňové soustavy pozemková daň (postihovala i výnos domů a živností), daň úroková, daň třídní (podle druhů příjmů), nepřímá daň a clo.

Poslední úpravy daňového systému v monarchii probíhaly na konci 19. století. Přímé daně se spojily v soustavu daní výnosových, které jsou doplněné o důchodovou daň (postihuje důchod jednotlivce i neodevzdané pozůstalosti). Od úhrnu všech příjmů se srážely výdaje na dosažení, zabezpečení a udržení těchto příjmů. Sazba daně byla progresivní od 0,6 % do 5 %. Výnosově důležitou byla daň potravní, herní daň (sazby byly v té době nejvyšší v Evropě).

a) Daňový systém Československé republiky v letech 1918 – 1945

Válka měla špatný dopad na činnost finančních úřadů, a proto nebyl přechod do poměrů samostatné republiky v oblasti daní snadný. Zřídilo se nejdříve Ministerstvo financí ČSR (1918), které usilovalo o sjednocení daňového systému celé země. Československá republika převzala daňový systém Rakousko – Uherska a daňovou soustavu tak tvoří dávky přímo vyměřované a nepřímo vyměřované.

Dávky přímo vyměřované tvoří daň důchodová, všeobecná daň výdělková, zvláštní daň výdělková, daň pozemková, domovní, rentová, daň z tantiém, vyššího služného, obohacení.

Akcízům podléhal cukr, líh, minerální oleje, pivo, šumivé víno a zapalovadla. Kromě daní existovaly státní finanční monopoly na tabák, sůl, umělá sladidla a výbušné látky (akcíz byl zahrnut v příplatcích k ceně monopolních předmětů).

b) Daňový systém Československé republiky v letech 1945-1992

Po druhé světové válce bylo podstatnou změnou vydání zákona o milionářské dávce (dávka z majetku), která napomáhala k odstranění škod způsobených válkou.

V roce 1948 došlo k zásadní reformě daňové soustavy, kdy byla zavedená daň zemědělská a všeobecná (nákupní), která vznikla místo daně z obratu a všeobecných daní.

Po daňové reformě od roku 1954 se daňový systém dělil na daně placené podnikovou sférou a poplatky placené obyvatelstvem. Daňové zatížení podniků bylo neúměrně vysoké, sazby daně ze zisku se lišily podle jednotlivých odvětví, druhů vlastnictví apod. Pro zdanění obyvatelstva měla dominantní úlohu daň ze mzdy a sazba této daně byla diferencována podle druhů příjmů a sociálních hledisek, jako jsou pohlaví, věk, odborářské činnosti atd.

K 1. 1. 1993 byla vytvořena zcela nová daňová soustava. Tato změna se týkala všech současných daní a základní rysy této soustavy můžeme zaznamenat i v dnešní daňové soustavě.⁹

2.4.4 Daňové zatížení obyvatelstva

Daňové zatížení obyvatelstva se nejčastěji měří pomocí poměrového ukazatele daňové kvóty (viz. vzorec 2.1). Daňová kvóta je v současnosti nejvíce používaný ukazatel pro mezinárodní srovnání daňového zatížení. Ukazatel daňové kvóty je dán poměrem mezi celkovými příjmy veřejných rozpočtů plynoucích z daní ke hrubému domácímu produktu v běžných cenách.

$$\text{Daňová kvóta} = \frac{\text{Celkové daňové příjmy}}{\text{HDP}} \cdot 100 \quad (2.1)$$

I když je tento ukazatel používaný nejčastěji, má však určité nepřesnosti, které vyplývají ze samotné konstrukce ukazatele. Mezi tyto nepřesnosti patří:

- stanovení daňových příjmů a vymezení pojmu daň,
- deficitní financování,
- struktura výdajů veřejných rozpočtů.

Bez přesné definice daně v zákonech se těžko stanoví přesná hodnota daňových příjmů. Do daňových příjmů by se měly zahrnovat daně vybírané pouze v tomtéž roce, ve kterém se daňová kvóta počítá, ve skutečnosti se ale v daňových příjmech objeví i takové daně, které neberou ohled na okamžik vzniku předmětu daně. Některé příjmy se také mohou stanovit kvalifikovaným odhadem. Splácení dluhu z předchozích let nebo přebytky veřejných rozpočtů zkreslují výši daňové kvóty. Největší problém daňové kvóty je v nepřítomnosti popisu výdajové strany veřejných financí.

Rozlišuje se jednoduchá daňová kvóta, do které se nezapočítávají výnosy sociálního pojištění a složená daňová kvóta, v níž jsou obsaženy všechny daně a také odvody povinného pojistného na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti i příjmy z povinného pojistného na zdravotní pojištění.¹⁰

⁹ Široký (2008, s. 34)

¹⁰ Široký (2008, s. 7)

3 PŘÍJMY ZE ZÁVISLÉ ČINNOSTI JAKO DÍLČÍ ZÁKLAD DANĚ Z PŘÍJMŮ

Následující kapitoly se zabývají problematikou všeobecné daně z příjmů FO a základními principy daně z příjmů FO ze závislé činnosti, jako je určení poplatníka a plátce daně, které příjmy spadají pod příjmy ze závislé činnosti, a které jsou naopak osvobozené. Daně z příjmů prochází neustálými změnami, které je potřeba pro správný výpočet daňové povinnosti pečlivě sledovat. Změnami prochází jak sazby daně, slevy na dani, daňové zvýhodnění, sociální a zdravotní pojištění, tak i samotný způsob výpočtu daně z příjmů. Tyto změny se projeví v praktické části této bakalářské práce.

3.1 Daň z příjmů fyzických osob

Před správným daňovým posouzením příjmů a zjištěním základu daně je třeba si ujasnit, kdo může být poplatníkem daně, které příjmy budou předmětem daně z příjmů, a které naopak předmětem nejsou, a dále jaké příjmy budou od daně osvobozeny.

3.1.1 Poplatník a plátce daně z příjmů FO

Poplatníkem je osoba, která nese daňové břemeno. Je rozlišován teritoriálním vymezením zdrojů příjmů na dva typy poplatníků:

- *daňový rezident* – je poplatník s neomezenou daňovou povinností, která se vztahuje na příjmy plynoucí ze zdrojů na území ČR, ale i na příjmy ze zahraničí; FO, která má bydliště v ČR nebo se zde obvykle zdržuje (nejméně 183 dní v roce),
- *daňový nerezident* – je poplatník s omezenou daňovou povinností, která se vztahuje pouze na příjmy plynoucí ze zdrojů na území ČR, kde nemá bydliště, ani se zde nezdržuje (nebo pouze méně než 183 dní v roce) nebo se na území ČR zdržuje z důvodu studia či léčení.¹¹

Plátcem je osoba, která odvádí správci daně daň, kterou vybírá nebo sráží poplatníkům. Za správce daně je považován správní orgán nebo jiný státní orgán, který vede daňová řízení, provádí vyhledávací činnost, kontroluje plnění povinností, vyzývá k jejich splnění a zabezpečuje placení daní. Místí příslušnost správce daně je u FO místem trvalého

¹¹ Vybíhal (2007, s. 11)

pobytu občana ČR u PO je místo příslušnosti adresa, pod kterou je PO zapsaná v obchodním rejstříku.¹²

3.1.2 Předmět daně

Za příjem FO se považuje příjem peněžní i nepeněžní a také příjem dosažený směnou. Nepeněžní příjem může mít podobu bezplatného poskytnutí práv, věcí, služeb a jiných výhod ocenitelných penězi a oceňují se podle zvláštního zákona o oceňování (zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o měně některých zákonů).¹³

Pro správné zjištění daně je důležité, aby poplatník zařadil své příjmy do správné kategorie z následujících 5 dílčích ZD.

a) Příjmy ze závislé činnosti

Základem daně jsou příjmy, které se zvýší o částku povinného pojistného na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku nezaměstnanosti a pojistného na všeobecné zdravotní pojištění, které zaměstnavatel platí za svého zaměstnance. Příjmy ze závislé činnosti jsou podrobněji popsány v kapitole 3.2.

b) Příjmy ze samostatné činnosti

Podnikání je soustavná činnost, vedená podnikatelem vlastním jménem na vlastní zodpovědnost. Řadí se zde například příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, ze živnosti, z jiného podnikání podle zvláštních předpisů. Dále zde patří příjmy z užití nebo poskytnutí práv průmyslového či jiného duševního vlastnictví, příjmy znalce, tlumočnicka, z činnosti insolvenčního správce a další.

Základem daně jsou tyto příjmy snížené o výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení nebo výdaje uplatňovány procentem z příjmů.¹⁴

¹² Marková (2014, s. 237)

¹³ Pelech (2013 s. 14)

¹⁴ Marková (2014, s. 16)

c) Příjmy z kapitálového majetku

Mezi příjmy patří například podíly na zisku z majetkového podílu na a. s., podíly na zisku tichého společníka, úroky, výhry a jiné výnosy z vkladů na vkladních knížkách, úroky a jiné výnosy z poskytnutých úvěrů a půjček. Neuplatňují se žádné daňové výdaje, výjimku tvoří zdanění dávek z penzijního připojištění a dávek soukromého životního pojištění, kde daňový výdaj představuje pojistné zaplacené poplatníkem či jeho zaměstnavatelem.¹⁵

d) Příjmy z nájmu

Řadí se zde příjmy z nájmu nemovitých věcí nebo bytů, a také příjmy z nájmu movitých věcí, kromě příležitostného nájmu. Pokud poplatník neuplatní výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů, může uplatnit výdaje ve výši 30 % z příjmů (od roku 2013 maximálně do 600 000 Kč).¹⁶

e) Ostatní příjmy

Ostatní příjmy se vyskytují příležitostně nebo jednorázově. Za takové jsou považovány například příjmy z převodu vlastní nemovitosti, bytu, movité věci, přijaté výživné a důchody, výhry v loteriích, ceny z veřejných soutěží. Základ daně se zjistí, odečtou-li se výdaje vynaložené na dosažení příjmů.¹⁷

3.1.3 Příjmy, které nejsou předmětem daně a příjmy osvobozené od daně

Mezi *předmět daně nepatří* například příjmy:

- získané nabytím akcií nebo podílových listů podle zákona, který upravuje podmínky převodu majetku státu na jiné osoby,
- získané vydáním podle právních předpisů upravujících restituci majetku,
- z úvěrů nebo půjček (s výjimkou příjmů z vrácené zápůjčky a příjmů poplatníka, který vede daňovou evidenci, z eskontního úvěru ze směnky),
- z rozšíření rozsahu nebo vypořádání společného jmění manželů,
- z vypořádání spoluvlastnictví rozdělením věci podle velikosti spoluvlastnických podílů,

¹⁵ Macháček (2010 s. 7)

¹⁶ Marková (2014, s. 18)

¹⁷ Marková (2014, s. 18)

- plynoucí z titulu odškodnění přiznaného mezinárodním trestním soudem, mezinárodním trestním tribunálem nebo obdobným mezinárodním soudním orgánem.¹⁸

Osvobozené příjmy jsou definovány jako příjmy, ze kterých se nevybírání daň. Daňový subjekt není povinen je zahrnout do základu daně. Dělí se na příjmy osvobozené úplně nebo částečně. Také se někdy setkáváme s podmíněným osvobozením, které musí mít doložené splnění podmínek pro uplatnění osvobození. Osvobození od daně je podrobně vysláno v § 4 zákona o daních z příjmů.¹⁹

3.1.4 Základ daně a daňová ztráta

Základem daně se pomocí sazby daně vypočítá daňová povinnost poplatníka. ZD je souhrn příjmů poplatníka za zdaňovací období, které je pro FO kalendářní rok. Zjistí se sečtením dílčích základů daně podle jednotlivých druhů příjmů (§ 6 – § 10 zákona o daních z příjmů), od kterých se odečtou nezdanitelné části a odčitatelné položky.

Daňová ztráta vzniká poplatníkovi, pokud výdaje přesáhnou příjmy uvedené v § 7 a § 9. Poplatník si může tuto daňovou ztrátu odečíst od ZD maximálně v následujících 5 zdaňovacích obdobích.²⁰

3.2 Příjmy ze závislé činnosti

Osoba, která je příjemcem těchto příjmů, se označuje jako zaměstnanec a plátce jako zaměstnavatel. Mezi příjmy ze závislé činnosti patří:

- příjmy ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního, služebního nebo členského poměru,
- příjmy z funkčního požitku,
- příjmy za práce člena družstva, společníka společnosti s ručením omezeným, komanditisty komanditní společnosti,
- odměny, člena orgánu PO, orgánu PO a likvidátora,

¹⁸ Marková (2014, s. 9)

¹⁹ Vančurová, Láchová (2012, s. 18)

²⁰ Vybíhal (2007, s. 33)

Mezi příjmy ze závislé činnosti patří i příjmy nepeněžní, mezi které patří například bezplatné poskytnutí motorového vozidla ke služebním i soukromým účelům zaměstnanci.²¹

3.2.1 Daňové osvobození, které se vztahuje k příjmům ze závislé činnosti

Obecné daňové osvobození se vztahuje na nemocenské dávky, dávky v nezaměstnanosti, dávky státní podpory, stipendia studujících, sociální podpory z prostředků nadací a občanských sdružení. Mezi příjmy, které jsou osvobozené od zdanění, patří zejména:

- hodnota stravování poskytovaného ke spotřebě na pracovišti nebo v rámci závodního stravování (prostřednictvím jiné firmy, která zajišťuje závodní stravování),
- hodnota nealkoholických nápojů poskytovaných ke spotřebě na pracovišti,
- nepeněžní plnění na odborný rozvoj zaměstnanců související s předmětem činnosti zaměstnavatele (zaškolení, zaučení, odborná praxe, prohlubování a zvyšování kvalifikace),
- používání rekreačních²², zdravotnických, vzdělávacích, předškolních, tělovýchovných a sportovních zařízení, vstupenky na kulturní pořady a sportovní akce (poskytována zaměstnavatelem z FKSP, sociálního fondu nebo zisku),
- nepeněžní plnění formou darů z FKSP (osvobozena pouze částka 2 000 Kč),
- sociální výpomoc zaměstnanci na územích, na kterých byl vyhlášen nouzový stav (živelné pohromy, ekologické nebo průmyslové havárie),
- veřejná doprava osob formou jízdenek,
- částka přechodného ubytování (obec přechodného ubytování nesmí být shodná s obcí trvalého bydliště zaměstnance).²³

²¹ Marková (2014, s. 13)

²² Roční limit pro tuzemskou i zahraniční rekreaci částkou 20 000 Kč.

²³ Pelech (2013 s. 29)

3.2.2 Druhy pracovněprávních poměrů

Pracovní poměr je založen pracovní smlouvou mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem. Mezi základní náležitosti pracovní smlouvy patří druh práce, místo nebo místa výkonu práce a den nástupu do práce. Zaměstnavatel přiděluje zaměstnanci práci podle pracovní smlouvy, vyplácí mu plat nebo mzdu za vykonanou práci a vytváří správné podmínky pro výkon práce zaměstnance. Zaměstnanec je povinný vykonávat práci podle pracovní smlouvy a dodržuje povinnosti pracovního poměru.

a) Pracovní poměr na dobu určitou

Tento poměr se může uzavřít po dobu maximálně 3 let. Zaměstnavatel může poměr na dobu určitou prodloužit jen 2x, takže zaměstnanec nepracuje u jednoho zaměstnavatele déle než 9 let.

b) Pracovní poměr na dobu neurčitou

Je nejvýhodnější formou smlouvy pro zaměstnance. Doba trvání pracovního poměru není výslovně sjednána.²⁴

c) Dohoda o provedení práce

U této dohody je důležitý rozsah práce. V roce 2011 byl limit 150 hodin za kalendářní rok na jednoho zaměstnance, ale od roku 2012 se tento limit zvýšil na 300 hodin. Poplatník může uzavřít několik dohod o provedení práce u více zaměstnavatelů a využít u každého zaměstnavatele limit 300 hodin za kalendářní rok. Od roku 2011 se tato dohoda uzavírá písemně, dříve se mohly obě strany domluvit i ústně. Pokud odměna činí 10 001 Kč za měsíc je zaměstnavatel i zaměstnanec povinen platit zdravotní, sociální a nemocenské pojištění. Pro sociální a nemocenské pojištění se odměny z více dohod u jednoho zaměstnavatele sčítají, ale u zdravotního pojištění platí limit 10 000 Kč na každou dohodu zvlášť.²⁵

²⁴Pracovní poměr. *Business centrum* [online]. 2014 [cit. 2014-02-05]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zakonik-prace/cast2h2.aspx>

²⁵Dohoda o provedení práce. *Student finance* [online]. 2013 [cit. 2014-02-05]. Dostupné z: <http://student.finance.cz/prace-dane/informace/zamestnani/dohoda-o-provedeni-prace/>

d) Dohoda o pracovní činnosti

Tato dohoda je považována za pracovní smlouvu se zkráceným úvazkem. Je uzavřena písemně a obě strany smlouvy obdrží kopii této dohody. Týdenní rozsah práce nesmí být větší než 20 hodin (po dobu nejdéle 52 týdnů). Zaměstnavatel i zaměstnanec mohou ukončit pracovní poměr bez udání důvodu (výpovědní doba činí 15 dní). Pokud je odměna vyšší než 2 500 Kč za měsíc je zaměstnavatel i zaměstnanec povinen platit zdravotní, sociální a nemocenské pojištění.²⁶

3.2.3 Odměňování

Zaměstnanci za vykonanou práci, podle složitosti, odpovědnosti, namáhavosti a dosažených pracovních výsledků, náleží odměna od zaměstnavatele, která je stanovena v pracovní smlouvě. Formou odměny je **mzda, plat a odměna z dohody**, který vyplývá z druhu pracovního poměru. Zaměstnavatel by měl respektovat pravidlo, které zakotvuje rovnost zaměstnanců v odměňování, a to takové, že za stejnou práci stejné hodnoty přísluší stejná mzda, plat nebo odměna z dohody.

Mezi odměny patří i **benefity nemzdové povahy**, kterými jsou naturální odměny poskytovány za odvedenou práci a nejde o mzdu ani plat. Mezi tyto benefity patří např. věrnostní a stabilizační odměny při životním či pracovním jubileu, při odchodu do invalidního nebo starobního důchodu, dále také odměny za mimořádnou pomoc při předcházení, likvidaci nebo odstraňování následků při živelných událostech nebo jiných mimořádných událostech.²⁷

a) Mzda

Mzda je peněžité i nepeněžité (naturální mzda) plnění poskytované zaměstnavatelem zaměstnanci za vykonanou práci. Musí být stanovena písemně před výkonem práce ve smlouvě mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem.

Zaměstnavatel může uplatňovat různé formy mezd jako je časová, úkolová, podílová, smíšená z různých forem atd. Mzda se skládá z různých částí, kterými jsou např. prémie, odměny, příplatky, bonusy. Zaměstnavatel musí zaměstnanci poskytnout kompenzace za práci přesčas, ve svátek, ve ztíženém pracovním prostředí, v sobotu a neděli a také práci v noci.

Za mzdu se nepovažují náhrady mzdy, odstupné, cestovní náhrady, výnosy z kapitálových podílů a odměna za pracovní pohotovost. Vláda svým nařízením stanoví

²⁶Dohoda o pracovní činnosti. *Student finance* [online]. 2013 [cit. 2014-02-05]. Dostupné z: <http://student.finance.cz/prace-dane/informace/zamestnani/dohoda-o-pracovni-cinnosti/>

²⁷ Šubrt (2013, s. 93)

minimální mzdu, což chrání zaměstnance před zaměstnavateli, u kterých není sjednána kolektivní smlouva, která stanoví mzdu.²⁸

b) Plat

Plat je odměna zaměstnance od zaměstnavatele, kterým může být stát, územní samosprávný celek, státní fond, příspěvková organizace nebo školská právnická osoba. Zaměstnanci v den nástupu do práce dostanou písemný platový výměr, ve kterém jsou informováni o své platové třídě, stupni a výši tarifu, a také o ostatních složkách platu. Změna velikosti platu musí být v den změny písemně sdělena zaměstnanci s odůvodněním.

Důležitou částí platu je platový tarif, který zaměstnance dělí do platových tříd podle vykonávané práce a dosaženého stupně vzdělání, podle katalogu prací, a také do platového stupně, který je určený délkou započitatelné praxe.

Mezi příplatky a další složky platu patří osobní příplatek, příplatek za vedení, zastupování, noční práci, za práci přesčas, za práci ve svátek, za práci v sobotu a neděli, za rozdělenou směnu, za pedagogickou činnost nad stanovený rozsah, odměny za mimořádný pracovní úkol atd.²⁹

c) Odměna z dohody

Výši a podmínky této odměny jsou sjednané mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem v příslušné dohodě, tedy dohodě o pracovní činnosti nebo dohodě o provedení práce.

Toto odměňování nemusí obsahovat povinné složky mzdy nebo platu, jako jsou různé příplatky za práci přesčas, ve svátek atd. Také není omezená maximální výše odměny, ale měla by být zachována zásada rovnosti v odměňování a také minimální mzda.³⁰

²⁸ Šubrt (2013, s. 94)

²⁹ Šubrt (2013, s. 99)

³⁰ Šubrt (2013, s. 111)

3.3 Výpočet daně z příjmů ze závislé činnosti

Zaměstnavatel má povinnost daň vypočítat, srazit a odvést měsíční daňovou zálohu. Zaměstnanec má právo podepsat Prohlášení poplatníka a předložit ho zaměstnavateli, díky tomu si může uplatnit slevy na dani a daňová zvýhodnění. Prohlášení může podepsat jen u jednoho zaměstnavatele.

Vznikají tedy dvě možnosti výpočtu daně, kdy zaměstnanec podepíše a naopak nepodepíše prohlášení k dani.

a) Zaměstnanec nepodepíše daňové prohlášení

Tento zaměstnanec si nemůže uplatnit slevy na dani a jeho příjem je zdaněn srážkovou daní nebo daňovou zálohou, to záleží na výši jeho příjmů.

- **Do roku 2013** platilo to, že pokud poplatníkovy příjmy *nepřesáhnou 5 000 Kč hrubého* (za kalendářní měsíc), je jeho příjem zdaněn *srážkovou daní*. Daň byla vypočtena ze zdanitelného příjmu navýšeného o pojistné na sociální zabezpečení a na zdravotní pojištění placené zaměstnavatelem (SZ 25 %, ZP 9 %). **Od roku 2014** se *srážkovou daní* zdaňují pouze příjmy plynoucí z dohody provedení práce, jejichž úhrnná výše nepřesáhne výšku 10 000 za kalendářní měsíc.
- *Zálohovou daní* se sráží příjmy z pracovních poměrů a dohod o pracovní činnosti bez ohledu na jejich výši.³¹

b) Zaměstnanec podepíše daňové prohlášení

Zaměstnanec podepisuje a překládá Prohlášení nejpozději do 30 dnů po nástupu do zaměstnání a následně do 15. února na běžný rok.

Zálohová daň je vypočtena z úhrnu měsíčního základu pro výpočet zálohy (hrubý příjem + SZ 25 % a ZP 9 %). Od vypočtené zálohy si zaměstnanec může odečíst slevy na dani a daňová zvýhodnění.³²

³¹ Zdanění příjmů v případě nepodepsání daňového prohlášení. *Podnikatel* [online]. 2014 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/clanky/zmeny-ve-zdaneni-srazkovou-dani-od-roku-2014/>

³² Pelech (2013 s. 45)

3.3.1 Základ daně, položky odčitatelné od ZD a nezdanitelné části ZD

Základem daně je součet zúčtovaných nebo vyplacených zdanitelných příjmů, navýšené o částku pojistného na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a zdravotního pojištění, které je povinen zaplatit zaměstnavatel. Pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti činí 25 % a pojistné na všeobecné zdravotní pojištění činí 9 % za zaměstnavatele.³³

Mezi **položky odčitatelné od ZD** patří *daňová ztráta*, která vznikla za předchozí zdaňovací období a uplatní se maximálně v 5 následujících daňových obdobích. Dále také *odpočet na podporu výzkumu a vývoje* a *odpočet na podporu odborného vzdělání*.

Od ZD si poplatník může odečíst také **nezdanitelné části ZD**, snižující celoroční základ daně v daňovém přiznání nebo ročním zúčtování. Daňoví nerezidenti si mohou uplatnit nezdanitelné částky ZD pouze v daňovém přiznání, a pokud mají alespoň 90 % příjmů ze zdrojů na území ČR. Mezi nezdanitelné části ZD patří dary, úroky ze stavebního spoření nebo hypotečního úvěru, platby na penzijní připojištění a životní pojištění, členské příspěvky odborové organizaci a platby za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání.

a) Dary na vymezené účely

Jedná se o bezúplatná plnění poskytnutá poplatníkem krajům, obcím, organizačním složkám státu, pořadatelům veřejných sbírek, PO se sídlem v ČR. Mezi účely těchto darů patří zejména financování:

- vědy, vzdělání, výzkumů, kultury a školství,
- policie, požární ochrany, zdravotnictví, charity, ekologie, tělovýchovy a sportu, podpory a ochrany mládeže nebo zvířat,
- státem uznaných církví a náboženských společností,
- politických stran a hnutí,
- odstraňování následků živelní pohromy na území ČR (povodeň, záplava atd.).

Minimální hodnota darů pro odečet musí být alespoň 1 000 Kč, ale nesmí být vyšší než 15 % z celoročního daňového základu.

³³ Šubrt (2013, s. 214)

Jako další dar můžeme odečítat od daně z příjmů bezpříspěvkové dárcovství krve a to částkou 2 000 Kč za jeden odběr krve.

b) Zaplacené úroky z úvěrů ze stavebního spoření nebo hypotečního úvěru

Tento odpočet se používá už od roku 1998. Celková částka úroků nesmí překročit 25 000 Kč za každý měsíc placení úroků (tj. 300 000 Kč po celý kalendářní rok).

c) Odpočet platby svého penzijního připojištění

Zaplacená částka se snižuje o 12 000 Kč, avšak odpočet od základu daně nesmí překročit částku 12 000 Kč.

d) Odpočet platby pojistného na soukromé životní pojištění

Tento odpočet lze uplatnit od roku 2011. Jsou zde zahrnuty 3 druhy pojištění:

- na dožití určitého věku,
- na smrt a dožití určitého věku,
- na důchodové použití.

Musí být splněny základní podmínky, mezi které patří:

- jde o pojistnou smlouvu sjednanou samotným zaměstnancem s pojišťovnou,
- ve smlouvě je sjednána výplata pojistného plnění až po 60 kalendářních měsících,
- nejdříve ve věku 60 let.

Nejvýše lze od základu daně odečíst částku 12 000 Kč.

e) Odpočet platby členských příspěvků členem odborové organizace

Tuto nezdanielnou částku bylo možné uplatnit poprvé u ročního zúčtování nebo daňového přiznání za rok 2004. Existují dva roční limity pro odpočet této nezdanielné částky ze ZD. Prvním limitem je 1,5 % ze zdanitelných příjmů ze závislé činnosti (souhrn hrubé mzdy, odměn a dalších zdanitelných plnění). Druhý limit nesmí překročit částku 3 000 Kč z úhrnu zaplacených poplatků.

f) Odpočet platby poplatníka za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání

Lze je od ZD odečíst pod podmínkou, že nebyly uhrazeny zaměstnavatelem a nebyly uplatněny jako výdaj poplatníka, který má příjmy podle § 7 ZDP (např. příjmy z podnikání). Částka nesmí překročit 10 000 Kč (u poplatníka se zdravotním postižením až 13 000 Kč, a poplatníka s těžším zdravotním postižením až 15 000 Kč).³⁴

3.3.2 Slevy na dani

Odečítají se od zálohy na daň (15 % ze základu daně) + § 16 solidární zvýšení daně.

a) Sleva na poplatníka

Pro rok 2014 činí tato sleva 24 840 Kč za rok (2 070 Kč za měsíc). Odečítá se poplatníkovi v plné výši od daně za celý rok, a to také u poplatníka, který má příjmy jen z části roku. Od roku 2013 se tato sleva nevztahuje na osoby pobírající starobní důchod z důchodového pojištění nebo zahraničního povinného pojištění.

b) Sleva na manželku (manžela)

Sleva činí 24 840 Kč a to pro poplatníka, který žije s manželkou (manželem), která/ý nemá žádné vlastní příjmy, nebo její (jeho) příjmy nepřesáhnou částku 68 000 Kč za rok. Do vlastních příjmů manželky (manžela) se nezahrnují:

- rodičovské příspěvky,
- dávky státní sociální podpory,
- zvýšení důchodu pro bezmocnost,
- stipendium poskytnuté po dobu soustavné přípravy na budoucí povolání,
- dávky sociální péče,
- příjmy osoby blízké za péči (z prostředků dávek sociální péče),
- dávky pomoci v hmotné nouzi,
- příspěvky na péči a sociální služby,
- státní příspěvky k penzijnímu připojištění nebo stavebnímu spoření.

Slevu si poplatník uplatní po skončení zdaňovacího období, nelze jej odečíst od měsíčních daňových záloh. Částka této roční slevy se zdvojnásobí na 49 680 Kč, pokud je manželka (manžel) držitelkou průkazu ZTP/P.

³⁴ Pelech (2013 s. 77)

c) Sleva na invaliditu poplatníka

Uplatňuje se ve výši 1/12 během výpočtu měsíčních daňových záloh. Nárok na slevu prokazuje poplatník přímo zaměstnavateli, u kterého podepsal Prohlášení, předložením rozhodnutí o přiznání a výplatě tohoto druhu důchodu. Částka této slevy je ovlivněna stupněm invalidity poplatníka.

- 210 Kč měsíčně (z 2 520 Kč roční slevy) pokud:
 - poplatník pobírá invalidní důchod z důchodového pojištění pro invaliditu prvního nebo druhého stupně,
 - zanikl nárok na invalidní důchod pro invaliditu prvního nebo druhého stupně kvůli souběhu nároku na výplatu tohoto důchodu se starobním důchodem.
- 420 Kč měsíčně (z 5 040 Kč roční slevy) pokud:
 - poplatník pobírá invalidní důchod z důchodového pojištění pro invaliditu třetího stupně,
 - zanikl nárok na invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně kvůli souběhu nároku na výplatu tohoto důchodu se starobním důchodem,
 - poplatník pobírá jiný důchod z důchodového pojištění, u kterého je podmínkou přiznání invalidity třetího stupně (vdovský důchod),
 - žádost poplatníka o invalidní důchod byla zamítnuta z jiných důvodů než proto, že není invalidní třetího stupně.

d) Sleva držitele průkazu ZTP/P

Sleva činí 1 345 Kč měsíčně (z 16 140 Kč roční slevy). Poplatník musí být držitelem tohoto průkazu a slevu si uplatní, i když nepobírá invalidní důchod. Pokud pobírá také slevu na invaliditu tak se tyto slevy sčítají. Nárok na slevu se prokazuje zaměstnavateli, u kterého poplatník podepsal Prohlášení, předložením průkazu ZTP/P.

e) Sleva zaměstnanců soustavně se připravujících na budoucí povolání

Jinými slovy řečeno sleva na studenta. Tato sleva má hodnotu 335 Kč měsíčně (ze 4 020 Kč roční slevy). Odečítá se u výpočtu měsíční daňové zálohy. Důležitou podmínkou je, že poplatník nedosáhl věkové hranice 26 let (pokud se jedná o doktorské studium na VŠ, zvyšuje se věková hranice na 28 let). Poplatník předloží zaměstnavateli při nástupu do zaměstnání potvrzení školy nebo učiliště o soustavném připravování na budoucí povolání studiem.³⁵

3.3.3 Daňové zvýhodnění na dítě

Odečítá se od měsíční daňové zálohy snížené o slevy na dani. Tato sleva se týká vyživovaného dítěte, které žije s poplatníkem v domácnosti. Částka daňového zvýhodnění činí 1 117 Kč měsíčně (z 13 404 Kč ročního zvýhodnění) nebo 2 234 Kč (z 26 808 Kč ročního zvýhodnění) pokud je toto dítě držitelem průkazu ZTP/P. Toto daňové zvýhodnění může poplatník uplatnit jako:

- slevu na dani,
- daňový bonus (daň se dostane do záporu),
- kombinací slevy na dani a daňového bonusu současně.

Poplatník má nárok na daňový bonus, pokud činí alespoň 100 Kč a do částky maximálně 60 300 Kč ročně.

Za vyživované dítě se považuje:

- dítě vlastní, osvojené, v péči (která nahrazuje péči rodičů), dítě druhého z manželů, vnuk (vnučka),
- dítě nezletilé a zletilé (do dovršení věku 26 let, pokud je student a nepobírá invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně).

Dítě musí poplatník vyživovat ve své domácnosti. Pokud existuje více poplatníků v domácnosti, kteří společně vyživují dítě, daňové zvýhodnění si uplatní jen jeden z nich.³⁶

³⁵ Pelech (2013 s. 48)

³⁶ Pelech (2013, s. 64)

3.3.4 Způsob prokazování nezdaniitelných částí základu daně, slevy na dani a daňového zvýhodnění

Každé položky nezdaniitelných částí ZD, slev a zvýhodnění se prokazují jinými doklady.

Nezdaniitelné části ZD se prokazují potvrzením příjemce daru, smlouvou o úvěru, potvrzením stavební spořitelny o úrocích zaplacených v minulém roce z úvěru ze stavebního spoření (do 15. 2. každý rok), potvrzení banky o částce úroků zaplacených v minulém roce z hypotečního úvěru (každoročně do 15. 2. a snížených o státní příspěvky), smlouvou o penzijním pojištění, smlouvou o soukromém životním pojištění, potvrzení odborové organizace o zaplacených členských příspěvcích za minulé zdaňovací období (každý rok do 15. 2.), potvrzení o výši zaplacené částky za zkoušku ověřující výsledky dalšího vzdělávání (každoročně do 15. 2.), a další.

Slevy na dani jsou prokazovány dokladem totožnosti manželky (manžela), rozhodnutím o přiznání invalidního důchodu či dokladem o výplatě invalidního důchodu prvního druhého nebo třetího stupně (do 15. 2. každý rok), průkazem ZTP/P nebo potvrzením školy o soustavném připravování na budoucí povolání studiem.

Daňové zvýhodnění se prokazuje dokladem o totožnosti dítěte ať už vlastního, osvojeného, v péči, druhého z manželů a vnuků. Dále se toto zvýhodnění prokazuje průkazem ZTP/P, potvrzením druhého z manželů, že si neuplatňuje nárok na daňové zvýhodnění, potvrzením školy, kde se nezletilé dítě soustavně připravuje na budoucí povolání studiem, potvrzením správce daně, v případě, kdy dítě (do 26 let věku) pobírá invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně.³⁷

3.3.5 Superhrubá mzda

Superhrubá mzda je zavedena od roku 2008. Skládá se z příjmů ze závislé činnosti snížené o částky osvobozené od daně a zvýšené o pojistné, které platí zaměstnavatel.

Povinné pojistné se skládá z:

- pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (25 %),
- pojistného na všeobecné zdravotní pojištění (9 %).

³⁷ Šubrt (2013, s. 246)

Takto vypočtený základ daně se zaokrouhlí na celé stokoruny nahoru, a z této částky se vypočte měsíční záloha na daň z příjmů FO, od které jsou dále odečteny slevy na dani a daňová zvýhodnění.³⁸

3.3.6 Solidární zvýšení daně u zálohy

Vypočtená měsíční záloha na daň se zvýší o *solidární zvýšení daně u zálohy* pro zaměstnance, kteří mají měsíční příjem větší než 4násobek zákonem stanovené průměrné mzdy. Toto solidární zvýšení činí 7 % z kladného rozdílu mezi součtem příjmů zahrnovaných do dílčího základu daně podle § 6 a § 7 ve zdaňovacím období a 48násobkem průměrné mzdy. Průměrná mzda pro rok 2014 činí 25 942 Kč.³⁹

3.3.7 Zdaňovací období

Zdaňovací období slouží pro usnadnění odvádění daně, bez určení období by se musela daň odvádět hned poté, kdy vznikl příjem. Takto se veškeré příjmy za zdaňovací období sečtou, a z nich vypočtená daň je odvedena po skončení tohoto zdaňovacího období. U FO je zdaňovacím obdobím vždy *kalendářní rok*.⁴⁰

3.3.8 Měsíční zálohy na daň z příjmů

Všechny peněžní i nepeněžní příjmy, které tvoří hrubou mzdu, jsou sečteny, k nim je přičteno pojistné 34 %, které se skládá z pojistného na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na všeobecné zdravotní pojištění. Tím vznikne superhrubá mzda, která se vynásobí sazbou daně (pro rok 2014 je sazba daně 15 %). Od této daně se odečtou všechny slevy na dani, které si poplatník může uplatnit. Nakonec dochází k odečtení daňové zvýhodnění, které zálohu sníží, nebo vznikne daňový bonus (daňové zvýhodnění přesahuje daň). Postup výpočtu je uveden i v Tab. 3.1.

³⁸ Macháček (2010 s. 247)

³⁹ Marková (2014, s. 21)

⁴⁰ Dvořáková (2013, s. 31)

Tab. 3.1: Schéma pro výpočet měsíční zálohy na daň z příjmů

Hrubá mzda
+ Povinné pojistné placené zaměstnavatelem (34 %)
= Superhrubá mzda (zaokrouhlena na stovky nahoru)
× Sazba daně (15 %)
= Záloha na daň před slevou
- Slevy na dani
= Záloha na daň před daňovým zvýhodněním
- Daňové zvýhodnění
= Záloha na daň / Daňový bonus
Čistá mzda = HM – záloha na daň (+ daňový bonus) – pojistné placené zaměstnancem (11 %)

Zdroj: vlastní zpracování

3.3.9 Roční zúčtování záloh na daň z příjmů FO ze závislé činnosti a daňové zvýhodnění

Poplatník může u svého zaměstnavatele písemně požádat o provedení ročního zúčtování záloh a daňového zvýhodnění. Pokud poplatník pobírá mzdu od více plátců daně a podepsal u těchto plátců prohlášení k dani, požádá o roční zúčtování posledního z uvedených plátců daně. Plátce daně provede roční zúčtování na základě dokladů o zúčtované nebo vyplacené mzdě, které mu poskytne poplatník nejpozději do 15. února.⁴¹

Roční zúčtování se vypočte sečtením celkových ročních příjmů poplatníka ze závislé činnosti, ke kterým se přičte úhrn sraženého sociálního a zdravotního pojištění placeného zaměstnavatelem. Od tohoto dílčího základu daně jsou odečteny nezdánitelné části ZD (podrobněji v kapitole 3.3.1). Tím vznikne ZD, který se vynásobí sazbou daně (15 %). Od této daně se odečtou slevy na dani, a nakonec i daňové zvýhodnění. Výsledkem zjistíme daňovou povinnost nebo daňový bonus. Posledním krokem ročního zúčtování je porovnání již zaplacených záloh na daň se skutečnou daní vypočtenou v ročním zúčtování. Pokud je souhrn měsíčních záloh na daň větší než daň vypočtená v ročním zúčtování, jedná se o přeplatek na dani. Přehledný postup výpočtu je uveden v Tab. 3.2.

⁴¹ Marková (2014, s. 59)

Tab. 3.2: Schéma výpočtu ročního zúčtování záloh a daňového zvýhodnění

Celkový roční příjem ze závislé činnosti
+ Úhrn sociálního a zdravotního pojištění (34 %)
= Dílčí základ daně z příjmů ze závislé činnosti
- Nezdánitelné části základu daně
= Základ daně (zaokrouhlený na stovky dolů)
× Sazba daně (15 %)
= Daň před slevami
- Slevy na dani
= Záloha na daň před daňovým zvýhodněním
- Daňové zvýhodnění
= Výsledná daňová povinnost (přeplatek / nedoplatek)

Zdroj: vlastní zpracování

3.3.10 Odvody daně

Mezi odvody daně patří záloha na daň z příjmů, úprava daňové povinnosti o daňové zvýhodnění a srážková daň.

a) Záloha na daň z příjmů

Plátce daně odvede poplatníkovi zálohu na daň na účet správce nejpozději do 20. dne kalendářního měsíce, ve kterém mu povinnost srazit zálohu na daň vznikla. Správce daně může stanovit jinou lhůtu pro odvod záloh, která ale nesmí přesáhnout poslední den kalendářního měsíce. Pokud jsou zálohy na daň z příjmů vyšší než čistá mzda poplatníka (např. v případě, kdy nepeněžní příjem poplatníka převyšuje peněžní příjem), musí poplatník dlužnou částku uhradit plátcovi daně s předstihem, aby ji plátce mohl odvést správci daně.

b) Úprava daňové povinnosti o daňové zvýhodnění

Plátce daně sníží odvod záloh na daň za příslušný kalendářní měsíc o částku vyplaceného daňového bonusu. Jestli plátce nemůže nárok poplatníka uspokojit z celkových záloh na daň, tak vyplácí měsíční daňový bonus z vlastních finančních prostředků a tuto částku si odečte z odvodů záloh na daň správci daně v příštích měsících (max. do konce roku). Plátce daně může ještě požádat místně příslušného správce daně o poukázání chybějící částky na tiskopise vydaném ministerstvem financí.

c) Srážková daň

Srážkovou daň sráží plátce daně do konce měsíce následujícího po měsíci, ve kterém nastala povinnost provést srážku daně. Místně příslušnému správci daně musí být tato daň připsaná na příslušném účtu.⁴²

3.3.11 Povinnosti plátců daně

Plátce daně, jinak řečeno zaměstnavatel musí např.:

- vést mzdové listy zaměstnanců, kterým jsou sráženy zálohy na daň i srážková daň,
- vystavit potvrzení o souhrnných údajích uvedených ve mzdovém listě na základě žádosti zaměstnance a to do 10 dnů (důležité pro výpočet ZD, daně, záloh a pro poskytnutí slev na dani a daňového zvýhodnění),
- na základě žádosti zaměstnance vydat potvrzení o sražení a odvedení srážkové daně,
- předat místně příslušnému správci daně do dvou měsíců po uplynutí kalendářního roku Vyúčtování daně z příjmů ze závislé činnosti (elektronicky do 20.3.)
- podat místně příslušnému správci daně do čtyř měsíců po uplynutí kalendářního roku Vyúčtování daně z příjmů vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
- oznámit místně příslušnému správci daně srážku daně z příjmů zúčtovaných daňovým nerezidentům.

⁴² Šubrt (2013, s. 241)

3.3.12 Lhůty na vrácení nebo vybrání přeplateků a nedoplatků

Přeplatek daně a poskytnuté nižší daňové zvýhodnění jsou vráceny do 3 let od konce zdaňovacího období, ve kterém vznikl přeplatek nebo daňové zvýhodnění. *Přeplatek zálohy na daň a poskytnuté nižší měsíční daňové zvýhodnění* je vráceno maximálně do 15. 2. následujícího kalendářního roku. *Nedoplatek zálohy na daň* je vybírán do 31.3 následujícího kalendářního roku, to samé platí i pro *poskytnuté vyšší měsíční daňové zvýhodnění*. Nedoplatek daně a vyšší daňové zvýhodnění má lhůtu 12 měsíců od doby, kdy byla daň špatně sražena nebo poskytnuto chybné daňové zvýhodnění. *Nedoplatek daně a neoprávněné daňové zvýhodnění*, které vzniklo vinou poplatníka, se vybírá (v případě zvýhodnění vrací) do 3 let od konce zdaňovacího období, ve kterém k nedoplatku nebo daňového zvýhodnění došlo.⁴³

3.3.13 Prohlášení poplatníka daně a daňové přiznání

Tyto tiskopisy patří mezi jedny z nejdůležitějších, které poplatník vyplňuje a je vhodné, aby se každý poplatník informoval o jejich správném vyplnění.

a) Prohlášení poplatníka daně

Je tiskopis určený pro poplatníka, který jej může podepsat pouze u jednoho plátce za stejné období. Je to doklad, který slouží pro určení způsobu zdanění, k uplatnění nezdanitelných částí ZD, k uplatnění slev na dani, uplatnění daňového zvýhodnění, slouží k nahlášení změn, které se týkají uplatnění nároku nebo ukončení slev na dani a daňového zvýhodnění, také slouží k požádání o roční zúčtování záloh daně z příjmů ze závislé činnosti.

Poplatník ho musí podepsat do 30. dnů ode dne vstupu do pracovního poměru, do 15. 2. každoročně, konce kalendářního měsíce, ve kterém nastala změna v údajích nebo do 30 dnů po narození dítěte.⁴⁴

⁴³ Šubrt (2013, s. 244)

⁴⁴ Šubrt (2013, s. 245)

b) Daňové přiznání

Daňové přiznání je základ pro správné zjištění a stanovení daně. Dělí se na řádné, dodatečné a opravné. Podává se místně příslušnému správci daně (v případě FO je místní příslušnost místo pobytu FO).⁴⁵

Lhůta pro podání řádného daňového přiznání trvá nejdéle do 3 měsíců po uplynutí zdaňovacího období (do 31. března). Pokud plátcí daně zpracovává a podává daňové přiznání poradce, prodlužuje se tato lhůta na 6 měsíců po uplynutí zdaňovacího období (do 30. června).⁴⁶

V daňovém přiznání jsou uvedené veškeré příjmy poplatníka, které jsou předmětem daně, dále je zde uvedena částka všech slev na dani a daňového zvýhodnění. Pokud jsou součástí zdanitelných příjmů i příjmy ze závislé činnosti, doloží je poplatník dokladem o souhrnných údajích uvedených ve mzdovém listě.

Ne každý poplatník je povinný podat daňové přiznání. Povinnost podat daňové přiznání má každý, jehož roční příjmy přesáhnou 15 000 Kč (pokud se nejedná o příjmy osvobozené nebo příjmy, u kterých se daň vybírá srážkou), dále daňový nerezident, který si chce uplatnit slevu na dani (na manželku/manžela, invaliditu, slevu držitele průkazu ZTP), daňové zvýhodnění nebo nezdanitelnou část základu daně.⁴⁷

3.3.14 Společné zdanění manželů

Společné zdanění manželů bylo zavedeno v roce 2005 a fungovalo až do roku 2007. Základními podmínkami pro společné zdanění manželů je *manželství* (neplatí pro poplatníky, kteří spolu žijí jako druh/družka) a alespoň *1 vyživované dítě*. Tyto podmínky musí být splněny současně nejpozději do 31. 12. daného roku. Manželé, kteří splní podmínky, si mohou uplatnit režim společného zdanění ve svém daňovém přiznání. Daňové přiznání musí být u obou manželů podáno ve stejném termínu.

Princip tohoto společného zdanění je v sečtení ZD obou manželů, snížených o nezdanitelné části ZD, které si uplatní každý z manželů, a tento součet se vydělí dvěma a každý z manželů si pak svou daň vypočítá individuálně.

Tento způsob výpočtu daňové povinnosti má smysl v případě, kdy každý z manželů má jinou velikost příjmů. Pokud se jejich příjmy od sebe moc neliší, nebude ve vypočtené dani velký rozdíl.

⁴⁵ Marková (2014, s. 237)

⁴⁶ Marková (2014, s. 253)

⁴⁷ Marková (2014, s. 58)

3.3.15 Daňová optimalizace

Za daňovou optimalizaci se považuje legální využití všech možností, jak si poplatník může snížit daňovou povinnost nebo ZD. Daňové optimalizaci předchází dobrá orientace v daňových zákonech a znalost jednotlivých možností, jak snížit daňovou povinnost. Poplatník může k této činnosti využít služby účetních, mzdových účetních nebo daňových poradců, kteří mu poradí jak nejlépe dosáhnout daňové optimalizace.

V případě příjmů ze závislé činnosti poplatníkovi počítá a odvádí daň jeho zaměstnavatel, který k uplatnění slev na dani a nezdanitelných částek ZD používá pouze předložené doklady. Záleží tedy na zaměstnanci, do jaké míry bude informován o tom, jaké výhody si může uplatnit, a k tomu je velmi důležité vědět, na které slevy na dani a nezdanitelné části ZD má poplatník nárok.

Další daňovou optimalizací se také považuje vyloučení dvojího zdanění příjmů ze zdrojů v zahraničí daňových rezidentů na území ČR. Za příjmy ze zdrojů v zahraničí se považují příjmy, které plynou ze zdrojů v zahraničí, kde také podléhají zdanění v souladu s uzavřenou mezinárodní smlouvou. ČR má s několika státy uzavřenou smlouvu o vyloučení dvojího zdanění, a v případě kdy není smlouva uzavřena, upravuje se vyloučení dvojího zdanění pouze v případě příjmů ze závislé činnosti. Daň, kterou poplatník zaplatí v zahraničí, musí prokázat potvrzením zahraničního správce daně. V některých případech stačí pouze potvrzení plátce příjmů nebo depozitáře o srážení daně. Vyloučení dvojího zdanění se uplatňuje několika metodami podle daného státu, se kterým ČR uzavřela smlouvu. Mezi tyto metody patří:

- metoda úplného zápočtu,
- metoda prostého zápočtu,
- metoda úplného vynětí s výhradou progrese,
- metoda úplného vynětí ze základu daně (daňové ztráty).⁴⁸

Při použití *metody úplného zápočtu* se daňová povinnost v tuzemsku sníží o daň z příjmů, kterou poplatník zaplatil v zahraničí.

Metodou prostého zápočtu se daňová povinnost v tuzemsku sníží o daň z příjmů, která je zaplacená v zahraničí, nejvýše ale o částku daně z příjmů, která připadá na příjmy ze zdrojů v zahraničí. To znamená, že pokud je příjem ze zahraničí ve velikosti 30 % celkových příjmů, pak se odečte maximálně 30 % z vyměřené daně.

⁴⁸ Zamezení dvojího zdanění. *Finance* [online]. 2014 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/dane-a-mzda/dane-z-prijmu/dane-z-prijmu-ze-zahranici/zamezeni-dvojeho-zdaneni/>

Metoda vynětí s výhradou progrese spočívá v odečtení příjmů ze zdrojů v zahraničí ze ZD sníženého o ztráty a nezdanitelných částí ZD.

Metoda úplného vynětí ze základu daně nebere v potaz příjmy poplatníka ze zahraničí a jako ZD se považuje pouze příjem v tuzemsku.⁴⁹

3.4 Vývoj daně z příjmů

Tato práce se zabývá vývojem daně z příjmů od roku 2003. Zdanění příjmů prošlo od roku 2003 do 2014 mnoha změnami. Úpravou prošel jak samostatný způsob výpočtu daně, tak slevy na dani, nezdanitelné části základu daně i sociálního a zdravotního pojištění. Neustále se vyvíjí také průměrné hrubé i minimální mzdy. Tyto změny ovlivňují konečnou výši příjmů poplatníka, a ne vždy je změna pro poplatníka příznivá.

3.4.1 Vývoj průměrných hrubých měsíčních mezd

Průměrná měsíční mzda se počítá jako podíl mzdových prostředků na jednoho zaměstnance za jeden měsíc, nejedná se tedy o hrubou mzdu konkrétního zaměstnance. Zhruba dvě třetiny zaměstnanců mají nižší mzdu, než je vypočten celostátní průměr. Mezi mzdové prostředky se zahrnují základní mzdy, platy, příplatky, doplatky, odměny a jiné složky mezd nebo platů, které byly zaměstnanci zaúčtovány k výplatě (nejsou zde zahrnuty náhrady za pracovní neschopnost).

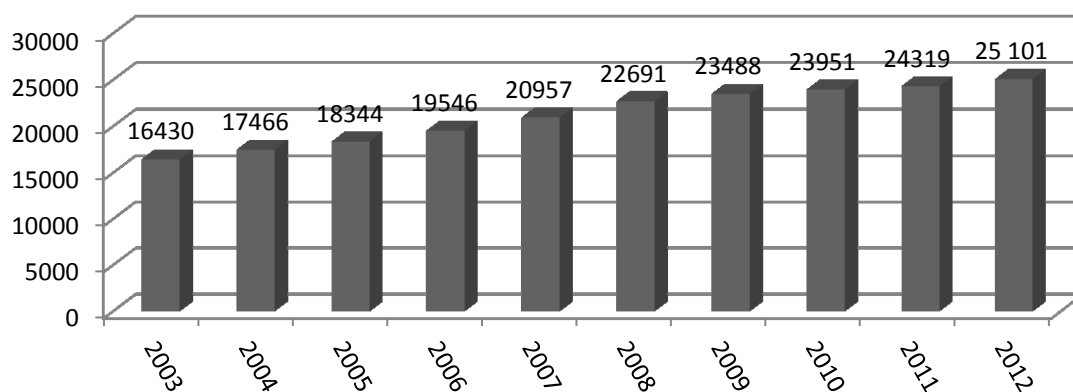
Průměrnou měsíční mzdu dělíme na nominální a reálnou. Změna *průměrné nominální mzdy* vyjadřuje procentní změnu mzdy v daném období v porovnání se mzdou ve stejném období předchozího roku. Změna průměrné reálné mzdy vyjadřuje procentní změnu podílu indexu průměrné nominální mzdy a indexu spotřebitelských cen ve stejném období.⁵⁰

V Obr. 3.1 lze vidět, že průměrné hrubé měsíční mzdy se zvyšují bez velkých výkyvů. Největší nárůst proběhl z roku 2007 na rok 2008, kdy se průměrná mzda zvýšila o 1 734 Kč. V posledních letech se nárůst mezd zmírnil, na což měla jistě vliv hospodářská krize.

⁴⁹ Marková (2014, s. 56)

⁵⁰ Vývoj průměrných mezd. *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2014-02-10]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/pmz_m

Obr. 3.1 : Vývoj průměrných hrubých měsíčních mezd od roku 2003 - 2012

Zdroj: Vývoj mezd. *Kurzy* [online]. 2014 [cit. 2014-02-10]. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/makroekonomika/mzdy/?G=1&A=1&page=1>

3.4.2 Vývoj minimální mzdy

Minimální mzda je nejnižší přípustná odměna za vykonanou práci v pracovněprávním vztahu, minimální mzdu upravuje zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce. Její vývoj je zachycen v Tab. 3.3.

Tab. 3.3: Vývoj minimální mzdy

Období		Výše minimální mzdy	
Od	do	Kč za měsíc	Kč za hodinu
1/2003	12/2003	6 200	36,90
1/2004	12/2004	6 700	39,60
1/2005	12/2005	7 185	42,50
1/2006	6/2006	7 570	44,70
7/2006	12/2006	7 955	48,10
1/2007	7/2013	8 000	48,10
8/2013	nyní	8 500	50,60

Zdroj: Vývoj minimální mzdy. *Účetní portál* [online]. 2013 [cit. 2014-02-10] Dostupné z: <http://www.ucetni-portal.cz/vyvoj-minimalni-mzdy-114-e.html>

Největší nárůst minimální měsíční mzdy nastal z roku 2003 na 2004 a také z roku 2007 na 2008, kdy v obou případech vzrostla mzda o 500 Kč. Největší nárůst minimální mzdy

na hodinu byl zaznamenán v přechodu na druhou polovinu roku 2006, kdy se tato mzda zvedla o 3,4 Kč. Nyní minimální mzda činí 8 500 Kč měsíčně a 50,60 Kč za hodinu, což se nezměnilo už od roku 2008.

3.4.3 Vývoj sazby daně v období 2003 - 2014

Sazba daně prošla od roku 2003 několikrát změnami. Do roku 2007 byla v ČR aplikována progresivní sazba daně. Existovaly 4 daňová pásma ZD a sazba daně se zvyšovala podle toho, v jakém pásmu se poplatník zrovna nacházel. Daňová pásma jsou ohraničená částkou ZD, kterou když poplatník překročil jen o 1 Kč, musel být zdaňován již podle vyššího pásma. Od roku 2008 je uplatňováno zdanění příjmů 15% sazbou daně, což od roku 2013 doplnilo solidární zvýšení ZD.

a) Zdaňovací období 2003 – 2005

Tab. 3.4: Vývoj sazby daně z příjmů FO v roce 2003 - 2005

Základ daně		Daň 2003-2005
od Kč	do Kč	
0	109 200	15 %
109 200	218 400	16 380 Kč + 20 % z částky přesahující hranici ZD
218 400	331 200	38 220 Kč + 25 % z částky přesahující hranici ZD
331 200	a více	66 420 Kč + 32 % z částky přesahující hranici ZD

Zdroj: Vývoj sazby daně z příjmů FO. *Účetní kavárna* [online]. 2014 [cit. 2014-02-14].

Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/uzitecne-tabulky/vyvoj-sazby-dane-z-prijmu-fyzickych-osob/>

V Tab. 3.4 je uveden vývoj sazby daně za období roku 2003 – 2005. Nejnižší sazba daně v tomto období je ve výši 15 %, a pokud by poplatník chtěl mít příjem zdaňován touto nejnižší sazbou, nesměl mít hrubou měsíční mzdu větší než 9 100 Kč. Podle statistik průměrných měsíčních mezd se však většina poplatníků v tomto období pohybovala ve druhém zdaňovacím pásmu. Poplatníci zdaňováni největší sazbou daně museli mít hrubý měsíční příjem větší než 27 600 Kč.

b) Zdaňovací období 2006 – 2007

Tab. 3.5: Vývoj sazby daně z příjmů FO v roce 2006 - 2007

Základ daně		Daň 2006 - 2007
od Kč	do Kč	
0	121 200	12 %
121 200	218 400	14 544 Kč + 19 % z částky přesahující hranici ZD
218 400	331 200	33 012 Kč + 25 % z částky přesahující hranici ZD
331 200	a více	61 212 Kč + 32 % z částky přesahující hranici ZD

Zdroj: Vývoj sazby daně z příjmů FO. *Účetní kavárna* [online]. 2014 [cit. 2014-02-14].

Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/uzitecne-tabulky/vyvoj-sazby-dane-z-prijmu-fyzickych-osob/>

V Tab. 3.5 je zachycen vývoj sazby daně za zdaňovací období 2006 – 2007. V těchto letech se zvýšila hranice pro první pásmo zdanění o 12 000 Kč a zároveň se snížila její sazba daně na 12 %. Poplatníci s nižšími měsíčními příjmy (do výše 10 100 Kč měsíčně) jsou na tom výrazně lépe než v předchozích letech.

c) Zdaňovací období 2008 – 2012

V roce 2008 proběhla velká daňová reforma, která přinesla pro poplatníky změnu v oblasti zdaňování příjmů. Poplatníci se již nedělí do jednotlivých pásem podle velikosti ZD, ale všem jsou příjmy zdaňovány stejnou sazbou daně, která činí 15 %. Tato sazba daně je nejvýhodnější pro poplatníky s vyššími měsíční příjmy, kteří se tak řadili do dalších 3 zdaňovacích pásem.

d) Zdaňovací období 2013 – 2014

Sazba daně se od minulého období nemění, zůstala na 15 %. Změnou v tomto období je pouze zavedení solidárního zvýšení daně, jehož princip je ve větším zdanění poplatníků, kteří mají příjem větší než je 4násobek zákonem stanovené průměrné mzdy. V roce 2013 to platí pro poplatníky s příjmy většími než 103 536 Kč a v roce 2014 s příjmy nad 103 768 Kč.⁵¹

⁵¹ Vývoj sazby daně z příjmů FO. *Účetní kavárna* [online]. 2014 [cit. 2014-02-14].

Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/uzitecne-tabulky/vyvoj-sazby-dane-z-prijmu-fyzickych-osob/>

3.4.4 Vývoj nezdaniitelných částí základu daně

Nezdaniitelné části ZD snižují základ daně v daňovém přiznání nebo ročním zúčtování. Nynější nezdaniitelné části ZD najdeme v § 15 ZDP (viz. kapitola 3.3.1).

Do roku 2006 neexistovaly žádné slevy na dani nebo daňová zvýhodnění, ale uplatňovaly se pouze odpočty nezdaniitelných částí ZD. Odečítaly se měsíčně i ročně, s výjimkou odpočtu na manželku (manžela), která se uplatňovala pouze ročně (to platí i nadále v případě slevy na dani).

Mezi jednotlivými roky se částky nezdaniitelných částí ZD neměnily, zvýšil se jen z roku 2003 na 2004 odpočet na dítě o 2 040 Kč za rok (170 Kč za měsíc).

V roce 2005 byla nezdaniitelná část ZD na dítě zrušena a nahrazena daňovým zvýhodněním na dítě, díky kterému může poplatník dosáhnout daňového bonusu.

Důležitá změna nastala v roce 2006, kdy byly všechny nezdaniitelné části ZD zrušeny a přetransformovány na slevy na dani.

Částka snižující ZD díky manželce (manžela), která nemá v roce 2003 - 2005 příjem větší než 38 040 Kč, se zdvojnásobí v případě, kdy je manželka držitelem průkazu ZTP/P. Zdvojnásobení nastane také u nezdaniitelné části ZD na dítě, pokud bude dítě držitelem průkazu ZTP/P.

V příloze č. 1 se nachází Tab. 1, která přehledněji zobrazuje vývoj nezdaniitelných částí ZD.

3.4.5 Vývoj slev na dani a daňového zvýhodnění

Slevy na dani se začaly uplatňovat v roce 2006 a daňové zvýhodnění v roce 2005.

a) Slevy na dani

Největší změna se objevila v přechodu z roku 2007 na 2008. Sleva na poplatníka se zvýšila o 17 640 Kč za rok (1 470 Kč za měsíc) a sleva na manželku (manžela) se zvýšila o 20 640 Kč za rok. Toto zvýšení bylo způsobeno změnou zdaňování příjmu poplatníka, kdy se místo progresivního zdanění příjmů zdaňovalo stejnou sazbou daně, a k tomu se musely přizpůsobit i jednotlivé slevy na dani. Nezměnily se pouze tyto 2 slevy, ale i všechny ostatní. Sleva pro částečný invalidní důchod se zvýšila o 1 020 Kč za rok (85 Kč za měsíc), sleva pro plný invalidní důchod se zvýšila o 2 040 Kč za rok (170 Kč za měsíc), sleva na poplatníka s průkazem ZTP/P se zvýšila o 6 540 Kč za rok (545 Kč za měsíc), a sleva na studenta

o 1 620 Kč za rok (135 Kč za měsíc). Tyto změny ovšem neznamenají menší daňovou povinnost, v důsledku zrušení nezdaniitelných částí ZD se zvýší superhrubá mzda, ze které se vypočte větší daň.

V dalších letech se tyto slevy příliš neměnily, pouze v roce 2011 se sleva na poplatníka snížila o 1 200 Kč za rok (100 Kč za měsíc), ale od roku 2012 se tato částka změnila zpět na původní výši.

Slevu na manželku si může poplatník uplatnit pouze v případě, kdy její vlastní příjem nepřesáhne do roku 2007 částku 38 040 Kč a následně do roku 2014 částku 68 000 Kč za rok a v případě že je manželka (manžel) držitelem průkazu ZTP/P sleva na dani se zdvojnásobí.

V příloze č. 2 se nachází Tab. 1, která přehledněji zobrazuje vývoj slev na dani.

b) Daňové zvýhodnění

Daňové zvýhodnění na dítě prošlo největší změnou, stejně jako u slev na dani, během přechodu z roku 2007 na rok 2008. Toto zvýhodnění se zvýšilo o 4 680 Kč za rok (390 Kč za měsíc). V dalších letech se toto zvýhodnění zvyšovalo. Z roku 2009 na 2010 o 924 Kč za rok (77 Kč za měsíc), a z roku 2011 na 2012 se zvýšila o 1 800 Kč za rok (150 Kč za měsíc). Výše daňového zvýhodnění 13 404 Kč za rok byla zachována až do nynějšího roku 2014.

Minimální výše daňového bonusu, která může být poplatníkovi vyplacena, se v jednotlivých letech nezměnila, to však neplatí pro maximální výši daňového bonusu. Ten se z roku 2007 na rok 2008 změnil o částku 22 200 Kč za rok (1 850 Kč za měsíc). V dalších letech se nezměnil, až v roce 2012 se zase zvýšil o 8 100 Kč za rok (675 Kč za měsíc). Vývoj daňového zvýhodnění je zobrazen v Tab. 3.8.

Tab. 3.8: Vývoj daňového zvýhodnění od roku 2005

Daňové zvýhodnění		2005 - 2007	2008 – 2009	2010-2011	2012 - 2014
Daňové zvýhodnění na vyživované dítě	roční	6 000 Kč	10 680 Kč	11 604 Kč	13 404 Kč
	měsíční	500 Kč	890 Kč	967 Kč	1 117 Kč
Minimální výše daňového bonusu	roční	100 Kč	100 Kč	100 Kč	100 Kč
	měsíční	50 Kč	50 Kč	50 Kč	50 Kč
Maximální výše daňového bonusu	roční	30 000 Kč	52 200 Kč	52 200 Kč	60 300 Kč
	měsíční	2 500 Kč	4 350 Kč	4 350 Kč	5 025 Kč

Zdroj: Pelech (2012, s. 79)

3.4.6 Vývoj sociálního a zdravotního pojištění

Vzhledem k předchozím změnám způsobu výpočtu mezd i samotné výše mezd by se dalo předpokládat, že se změní i sazby pro sociální a zdravotní pojištění, ale naopak výrazné změny se v těchto sazbách nekonaly. Sociální i zdravotní pojištění odvádí zaměstnavatel za svého zaměstnance, a také i zaměstnanec ze své mzdy.

a) Sociální pojištění

Sociální pojištění zahrnuje pojistné na nemocenské pojištění, pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.

Počítá se z vyměřovacího základu, kterým je součet příjmů, které jsou předmětem daně z příjmů FO. Výše pojistného je omezeno maximálním vyměřovacím základem, který do roku 2012 činil 78násobek průměrné mzdy a od roku 2013 se změnil na 48násobek průměrné mzdy. Pokud úhrn příjmů přesáhne v kalendářním roce maximální vyměřovací základ u *jednoho zaměstnavatele*, tak zaměstnanec neplatí pojistné z částky, která přesahuje maximální vyměřovací základ. Pokud se tak stane u více zaměstnavatelů, bude se pojistné placené z částky přesahující maximální vyměřovací základ považovat za přeplatek na pojistném. Změny sociálního pojištění jsou uvedeny v Tab. 3.9.

b) Zdravotní pojištění

Zdravotní pojištění se také jako sociální pojištění počítá z vyměřovacího základu, kterým je součet příjmů, které jsou předmětem daně z příjmů FO. Odvádí se alespoň z minimální mzdy, a pokud má poplatník nižší mzdu než minimální, doplatí pojistné prostřednictvím svého zaměstnavatele ve výši 13,5 % z rozdílů těchto základů. Pokud je poplatník zaměstnán u více zaměstnavatelů doplatí pojistné u zaměstnavatele, kterého si zvolí.

Od roku 2013 byl zrušen maximální vyměřovací základ pro zdravotní pojištění, který pro rok 2012 činil 1 809 864 Kč. Zrušení maximálního vyměřovacího základu způsobilo vyšší mzdové náklady zaměstnavatele i změnu zaplacené daně, protože se daň z příjmů počítá se superhrubé mzdy. Výše zdravotního pojištění je uvedena v Tab. 3.9.⁵²

⁵² Sociální a zdravotní pojištění. *Finance* [online]. [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/dane-a-mzda/mzda/odvody-socialniho-a-zdravotniho-pojisteni/>

Tab. 3.9: Vývoj sociálního a zdravotního pojištění od roku 2003

Pojistné	2003 - 2008		2009 - 2014	
	zaměstnanec	zaměstnavatel	zaměstnanec	zaměstnavatel
Sociální pojištění	8 %	26 %	6,5 %	25 %
Zdravotní pojištění	4,5 %	9 %	4,5 %	9 %

Zdroj: vlastní zpracování

3.4.7 Maximální vyměřovací základ

Ve vyměřovacím základu nastaly podstatné změny v roce 2008. Do roku 2007 platil maximální vyměřovací základ pouze pro osoby samostatně výdělečně činné. Tímto postupem byli zvýhodněni zaměstnanci s nadprůměrnými příjmy. Z důvodu zvýšení příjmů do veřejného zdravotnictví, došlo v roce 2013 ke zrušení maximálního vyměřovacího základu ve zdravotním pojištění, což neplatí pro odvod sociálního pojištění. Přehled částek maximálního vyměřovacího základu je v Tab. 3.10.⁵³

Tab. 3.10: Maximální vyměřovací základ sociálního a zdravotního pojištění

Rok	Sociální pojištění	Zdravotní pojištění
2008	1 034 880 Kč	1 034 880 Kč
2009	1 130 640 Kč	1 130 640 Kč
2010	1 707 048 Kč	1 707 048 Kč
2011	1 781 280 Kč	1 781 280 Kč
2012	1 809 864 Kč	1 809 864 Kč
2013	1 242 432 Kč	-
2014	1 245 216 Kč	-

Zdroj: Maximální vyměřovací základ. *Finance* [online]. 2014 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/dane-a-mzda/dane-z-prijmu/socialni-pojisteni-osvc/zaklad-a-sazby/>

⁵³ Šubrt (2013, s. 342)

3.4.8 Vývoj výpočtu základu daně

Do konce roku 2007 byl ZD poplatníka počítán z úhrnu hrubých ročních příjmů, od kterého se odečetlo sociální a zdravotní pojištění placené zaměstnancem. Od roku 2008 se tento postup změnil a k úhrnu hrubých ročních příjmů se přičítá sociální a zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem. V Tab. 3.11 jsou vzorově uvedeny výpočty ZD v roce 2007 a 2008, během kterých tato změna nastala.

Tab. 3.11: Změna výpočtu základu daně

2007	2008
Hrubý roční příjem	Hrubý roční příjem
- Sociální pojištění hrazené zaměstnancem (8 %)	+ Sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem (26 %)
- Zdravotní pojištění hrazené zaměstnancem (4,5 %)	+ Zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem (9 %)
= Dílčí základ daně ze závislé činnosti	= Dílčí základ daně ze závislé činnosti

Zdroj: vlastní zpracování

4 ANALÝZA ZDANĚNÍ PŘÍJMŮ A VÝPOČET DAŇOVÉ POVINNOSTI

Praktická část této bakalářské práce se zabývá výpočtem daňové povinnosti a zátěže fiktivních poplatníků, kteří jsou daňovými rezidenty ČR a plynou jim příjmy ze závislé činnosti dle § 6 ZDP. Tyto výpočty v sobě zahrnují změny nezdánitelných částí ZD, daňových sazeb, slev na dani, daňového zvýhodnění, zdravotního i sociálního pojištění.

U každého z poplatníků jsou ukázány dva základní postupy výpočtu jejich daňové povinnosti. V Tab. 4.7 jsou od roku 2003 do současnosti tyto daňové povinnosti porovnány a analyzovány jejich rozdílnosti. Dále je v jednotlivých letech vypočteno daňové zatížení těchto poplatníků pomocí efektivní sazby daně a závěrem této praktické části je navrhnutí daňové optimalizace.

4.1 Představení poplatníků

V této kapitole jsou představení 3 fiktivní daňoví poplatníci, výše jejich zdánitelných příjmů, jaké si uplatňují nezdánitelné části ZD, slevy na dani nebo daňové zvýhodnění. Podle těchto poplatníků se počítá jejich daňové zatížení a následná čistá mzda. Všichni tři fiktivní poplatníci jsou daňoví rezidenti, pobírají příjem pouze ze závislé činnosti.

a) Pan Jan Lehký

Fiktivní poplatník pan Jan Lehký pobírá příjem ze závislé činnosti od jednoho zaměstnavatele v ČR. Jeho měsíční hrubý příjem činí 25 340 Kč měsíčně (304 080 Kč ročně). Se svou manželkou mají 12leté dítě a manželka pobírá příjem pouze 5 200 Kč měsíčně (62 400 Kč ročně). Tento příjem nepřesahuje částku 68 000 Kč za rok, takže si pan Jan Lehký může uplatnit slevu na manželku.

b) Paní Helena Králová

Fiktivní poplatník paní Helena Králová pobírá měsíční hrubý příjem 15 680 Kč měsíčně (188 160 Kč ročně) od jednoho zaměstnavatele v ČR. Paní Králová je rozvedená a vyživuje dvě děti ve věku 14 a 18 let. Má uzavřené životní pojištění, na kterém platí 14 000 Kč ročně. Paní Helena Králová si s přítelem, se kterým žije v jedné domácnosti,

sjednala hypoteční úvěr, ze kterého jsou zaplacené úroky ve výši 26 400 Kč ročně, a tyto úroky si uplatňuje pouze paní Králová.

c) Pan Jaroslav Brousek

Fiktivní poplatník pan Jaroslav Brousek je úspěšný muž (25 let), který pobírá měsíční hrubý příjem 243 800 Kč měsíčně (2 925 600 Kč ročně). Platí si penzijní pojištění 18 000 Kč ročně a životní pojištění 17 500 Kč ročně.

4.2. Daňová povinnost

Pro dva základní způsoby výpočtu daňové povinnosti je určen počáteční rok sledovaného období 2003 a jako druhý rok 2009, který se odlišuje především změnou výše sociálního pojištění, dále jiný způsob výpočtu ZD, který funguje od roku 2008, a také jsou zde zřejmé změny v nezdanitelných částí ZD, které se změnily na slevy na dani a daňové zvýhodnění. Částky daňových povinností budou mezi všemi poplatníky srovnány.

4.2.1 Daňová povinnost pana Jana Lehkého

Pan Lehký má hrubý roční příjem ve výši 304 080 Kč. Tento příjem se řadí nad průměr hrubých měsíčních mezd. V následujících Tab. 4.1 a Tab. 4.2 jsou uvedeny rozdílné způsoby výpočtu daňové povinnosti (daňového bonusu).

Tab. 4.1: Výpočet daňové povinnosti pana Lehkého v roce 2003

Hrubý roční příjem	304 080 Kč
- Sociální a zdravotní pojištění hrazené zaměstnancem (12,5 %)	38 010 Kč
= Dílčí ZD ze závislé činnosti	266 070 Kč
- Nezdanitelná část ZD (poplatník)	38 040 Kč
- Nezdanitelná část ZD (manželka)	0 Kč
- Nezdanitelná část ZD (dítě)	23 520 Kč
= ZD (zaokrouhlený na 100 dolů)	204 500 Kč
Daňová povinnost	35 442 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Poplatník v roce 2003 spadá, díky svým příjmům, do druhého zdaňovacího pásma, ve kterém se daň počítá: 16 380 Kč + 20 % z 95 310 Kč (částka přesahující hranici ZD). I když má pan Lehký manželku s nízkým příjmem, tak si nemůže uplatnit nezdánitelnou část ZD na manželku, protože její příjmy přesahují částku 38 040 Kč za rok. Přesto jeho nezdánitelné části ZD snižují jeho ZD o 61 560 Kč. Nebýt tohoto snížení, patřil by pan Lehký do třetího zdaňovacího pásma.

Tab. 4.2: Výpočet daňové povinnosti pana Lehkého v roce 2009

Hrubý roční příjem	304 080 Kč
+ Sociální a zdravotní pojištění (34 %)	103 388 Kč
= Dílčí ZD ze závislé činnosti	407 468 Kč
- Nezdánitelné části ZD	0 Kč
= ZD (zaokrouhlený na 100 dolů)	407 400 Kč
× Sazba daně (15 %)	61 110 Kč
- Sleva na poplatníka	24 840 Kč
- Sleva na manželku	24 840 Kč
= Záloha na daň před daňovým zvýhodněním	11 430 Kč
- Daňové zvýhodnění na dítě	10 680 Kč
= Daňová povinnost	750 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

V roce 2009 se příjmy zdaňují již 15% sazbou daně a s nezdánitelnými částmi ZD se již počítá jako se slevami na dani. Pan Lehký si v tomto roce může uplatnit slevu na manželku, protože se od roku 2008 se zvedla hranice příjmů manželky na 68 000 Kč za rok.

4.2.2 Daňová povinnost paní Heleny Králové

Paní Králová má hrubý roční příjem ve výši 188 160 Kč. S tímto příjmem se paní Králová řadí mezi poplatníky s příjmy pod průměrnou hrubou mzdou. V následujících Tab. 4.3 a Tab. 4.4 jsou uvedeny rozdílné způsoby výpočtu daňové povinnosti (daňového bonusu).

Tab. 4.3: Výpočet daňové povinnosti paní Králové v roce 2003

Hrubý roční příjem	188 160 Kč
- Sociální a zdravotní pojištění (12,5 %)	23 520 Kč
= Dílčí ZD ze závislé činnosti	164 640 Kč
- Nezdaniitelná část ZD (poplatník)	38 040 Kč
- Nezdaniitelná část ZD (2 děti)	47 040 Kč
- Nezdaniitelná část ZD (životní pojištění)	12 000 Kč
- Nezdaniitelná část ZD (úroky z hypotečního úvěru)	26 400 Kč
= ZD (zaokrouhlený na 100 dolů)	41 100 Kč
Daňová povinnost (daňový bonus)	6 165 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Díky uplatnění nezdaniitelných částí ZD, které jí od úhrnu ročních hrubých příjmů odečítají částku 123 480 Kč, se paní Králová ocitá v roce 2003 v prvním zdaňovacím pásmu, ve kterém se daň počítá: 15 % ze ZD (41 100 Kč). Paní Králová má v tomto roce daňovou povinnost 6 165 Kč.

Tab. 4.4: Výpočet daňové povinnosti paní Králové v roce 2009

Hrubý roční příjem	188 160 Kč
+ Sociální a zdravotní pojištění (34 %)	63 975 Kč
= Dílčí ZD ze závislé činnosti	252 135 Kč
- Nezdaniitelné části ZD (životní pojištění)	12 000 Kč
- Nezdaniitelné části ZD (úroky z hypotečního úvěru)	26 400 Kč
= ZD	213 700 Kč
× Sazba daně (15 %)	32 055 Kč
- Sleva na poplatníka	24 840 Kč
= Záloha na daň před daňovým zvýhodněním	7 215 Kč
- Daňové zvýhodnění na 2 děti	21 360 Kč
= Daňová povinnost (daňový bonus)	- 14 145 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Příjmy se v roce 2009 paní Králové zdaňují 15% sazbou, což se od roku 2003 nijak neliší. Paní Králové, i po přeměně nezdanitelných částí ZD na slevy na dani, stále zůstaly odpočty životního pojištění a úroků z hypotečního úvěru, které ji snižují ZD. Od roku 2005 si může od daně odečíst daňové zvýhodnění na děti, a díky tomu ji v roce 2009 vznikl daňový bonus ve výši 14 145 Kč.

4.2.3 Daňová povinnost pana Jaroslava Brouska

Pan Jaroslav Brousek má hrubý roční příjem ve výši 2 925 600 Kč, řadí se tak mezi obyvatele s nadprůměrnými příjmy. V následujících Tab. 4.5 a Tab. 4.6 jsou uvedeny rozdílné způsoby výpočtu daňové povinnosti (daňového bonusu).

Tab. 4.5: Výpočet daňové povinnosti pana Brouska v roce 2003

Hrubý roční příjem	2 925 600 Kč
- Sociální a zdravotní pojištění (12,5 %)	365 700 Kč
= Dílčí ZD ze závislé činnosti	2 559 900 Kč
- Nezdanitelná část ZD (poplatník)	38 040 Kč
- Nezdanitelná část ZD (penzijní pojištění)	12 000 Kč
- Nezdanitelná část ZD (životní pojištění)	12 000 Kč
= ZD (zaokrouhlený na 100 dolů)	2 497 800 Kč
Daňová povinnost (daňový bonus)	759 732 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

V roce 2003 spadá tento poplatník, díky svým vysokým příjmům, do čtvrtého zdaňovacího pásma, ve kterém se daň počítá: 66 420 Kč + 32 % z 2 166 600 Kč (částka přesahující hranici ZD). Nezdanitelné části ZD, které si pan Brousek uplatňuje, mu snižují ZD o částku 62 040 Kč.

Tab. 4.6: Výpočet daňové povinnosti pana Brouska v roce 2009

Hrubý roční příjem	2 925 600 Kč
+ Sociální a zdravotní pojištění	384 418 Kč
= Dílčí ZD ze závislé činnosti	3 310 018 Kč
- Nezdánitelné části ZD (penzijní pojištění)	12 000 Kč
- Nezdánitelné části ZD (životní pojištění)	12 000 Kč
= ZD (zaokrouhlený na 100 dolů)	3 286 000 Kč
× Sazba daně (15 %)	492 900 Kč
- Sleva na poplatníka	24 840 Kč
= Daňová povinnost (daňový bonus)	468 060 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Díky zavedení maximálního vyměřovacího základu pro sociální i zdravotní pojištění v roce 2008, odvádí zaměstnavatel poplatníkovi pojistné pouze z částky 1 130 640 Kč. Díky tomu má pan Brousek výrazně menší daňovou povinnost než v roce 2003. Nezdánitelné části ZD na penzijní a životní pojištění mu stále snižují ZD o částku 24 000 Kč.

4.3 Srovnání daňových povinností

Zde jsou srovnány daňové povinnosti všech tří fiktivních poplatníků (Jana Lehkého, Heleny Králové a Jaroslava Brouska) za sledované období roku 2003 - 2014.

Zásadní rozdíly ve velikosti výsledků spočívají ve výpočtu daně, velikosti nezdánitelných částí základu daně nebo slev na dani, a také díky změnám zdravotního a sociálního pojištění. Tyto změny budou následně podrobně rozebrány. Jelikož by byl podrobný výpočet každého zdaňovacího období zdlouhavý, jsou v Tab. 4.7 uvedeny pouze výsledky daňových povinností (částky označené „-“ jsou daňovým bonusem).

Tab. 4.7: Daňová povinnost všech fiktivních poplatníků od roku 2003 do 2014

Zdaňovací období	Daňová povinnost / daňový bonus (v Kč)		
	Jan Lehký	Helena Králová	Jaroslav Brousek
2003	35 442	6 165	759 732
2004	35 020	5 550	759 732
2005	13 760	1 230	759 732
2006	3 586	-3 706	759 516
2007	3 586	- 3 703	759 516
2008	1 215	- 13 860	464 730
2009	750	- 14 145	468 060
2010	- 174	- 16 038	497 445
2011	1 026	- 14 838	502 440
2012	- 1 974	- 19 638	502 695
2013	- 1 974	- 19 638	615 207
2014	- 1 974	- 19 638	615 117

Zdroj: vlastní zpracování

Ve zdaňovacím období roku 2003 mají všichni tři fiktivní poplatníci největší daňovou povinnost za sledované období. Pan Lehký se v tomto období nachází ve druhém zdaňovacím pásmu, paní Králová v prvním a pan Brousek v tom nejvyšším, a to ve čtvrtém.

Rok 2004 přinesl pro pana Lehkého a paní Královou mírné snížení daňové povinnosti, a to především díky nezdanitelné části ZD na dítě, která se v tomto roce zvedla z částky 23 520 Kč na 25 560 Kč ročně, což jim snížilo ZD pro výpočet daně. Pan Brousek nemá děti, a proto se mu výsledná daňová povinnost nezmění.

Ve zdaňovacím období 2005 se panu Lehkému a paní Králové přeměnila nezdanitelná část ZD na dítě v daňové zvýhodnění na dítě, které si odečtou od vypočtené daně. Toto daňové zvýhodnění v roce 2005 činí 6 000 Kč ročně. Panu Lehkému se v tomto roce výrazně snížila daňová povinnost, a to o 21 260 Kč. Tato změna nastala především díky zavedení společného zdanění manželů (vit. kapitola 3.3.14 Společné zdanění manželů), kdy se sečetl ZD obou manželů po odečtení nezdanitelných částí ZD a vydělil dvěma. Díky tomu se ZD pana Lehkého snížil, stejně jako jeho daňová povinnost. Paní Králové daňové zvýhodnění pomohlo, daňová povinnost se jí snížila o 4 320 Kč. Pan Brousek má daňovou povinnost stále beze změny.

V roce 2006 se některé nezdánitelné části ZD přeměnily ve slevy na dani (bližší popsáno v kapitole 3.4.4 Vývoj nezdánitelných částí ZD). Pan Lehký se v tomto roce nachází ve druhém zdaňovacím pásmu, také si stále se svou ženou uplatňují společné zdanění manželů, a díky všem slevám na dani má nižší daňovou povinnost oproti předchozímu roku. Paní Králová se ocitla, oproti minulým rokům, ve druhém zdaňovacím pásmu, díky zavedení slevy na poplatníka, a v roce 2006 má daňový bonus ve výši 3 706 Kč. V tomto roce se snížila daňová povinnost i panu Brouskovi, ale jen o nepatrnou částku 216 Kč.

V roce 2007 nenastala žádná změna a daňové povinnosti všech tří poplatníků jsou stejné jako v roce 2006.

Zdaňovací období roku 2008 bylo pro poplatníky nejvýhodnější za celé sledované období. Tento rok přinesl změny, které pomohly poplatníkům k výrazně nižší dani. Všem třem poplatníkům se zvýšila sleva na poplatníka o 17 640 Kč ročně a také daňové zvýhodnění na dítě vzrostlo o 4 680 Kč na jedno vyživované dítě. Panu Lehkému v tomto roce skončila výhoda společného zdanění manželů, která trvala jen tři roky. Přesto si nyní může uplatnit slevu na manželku (limit pro max. vlastní příjmy manželky se zvedl na 68 000 Kč za rok), což je pro něj stále výhodné a jeho daňová povinnost oproti roku 2007 klesla o 2 371 Kč. Paní Králové se díky těmto změnám zvedl daňový bonus na částku 13 860 Kč. Rok 2008 byl obzvláště příznivý pro poplatníky s vysokými příjmy. Panu Brouskovi se daňová povinnost snížila o 294 786 Kč. Takováto velká změna v jeho výsledné dani je způsobená především zavedením maximálního vyměřovacího základu pro sociální a zdravotní pojištění (viz. kapitola 3.4.7 Maximální vyměřovací základ).

V roce 2009 proběhla změna ve velikosti sociálního a zdravotního pojištění. Sociální pojištění se snížilo z 26 % na 25 % (viz. kapitola 3.4.6 Vývoj sociálního a zdravotního pojištění). Tím se snížil i ZD poplatníků a to mělo za následek menší výslednou daňovou povinnost.

Ve zdaňovacím období 2010 dosáhl i pan Lehký daňového bonusu ve výši 174 Kč a paní Králová měla daňový bonus oproti roku 2009 vyšší o 1 893 Kč. Naopak pan Brousek zaplatí daň vyšší než v předchozím roce, a to díky zvýšení maximálního vyměřovacího základu pro sociální a zdravotní pojištění. Panu Brouskovi vzrostla daňová povinnost oproti roku 2009 o 4 995 Kč.

Pro rok 2011 byla snížena sleva na poplatníka o částku 1 200 Kč. Díky tomu pan Lehký měl znovu daňovou povinnost ve výši 1 026 Kč a paní Králové se snížil daňový bonus.

Sleva na poplatníka se v roce 2012 opět změnila na původní výši 24 840 Kč a také se zvýšilo daňové zvýhodnění na dítě o 1 800 Kč. Panu Lehkému znovu vznikl daňový bonus ve výši 1 974 Kč.

V roce 2013 proběhla změna v nezdanitelné části ZD na penzijní pojištění, kdy se od celkové výše zaplaceného penzijního pojištění odečte 12 000 Kč (oproti 6 000 Kč v minulých letech), a díky tomu si pan Brousek může uplatnit odpočet pouze 6 000 Kč. Od roku 2013 byl zrušen maximální vyměřovací základ pro zdravotní pojištění, které se teď počítá panu Brouskovi z jeho hrubých ročních příjmů.

V roce 2013 a 2014 nevznikly žádné změny v oblasti nezdanitelných částí ZD, slev na dani ani daňového zvýhodnění na dítě, takže daňová povinnost (daňový bonus) zůstala pro pana Lehkého a paní Královou v těchto letech stejná, jen pro pana Brouska nastalo zvýšení daňové povinnosti díky zavedení solidárního zvýšení daně, které činí 7 % z rozdílu mezi příjmy poplatníka a 48násobkem průměrné hrubé mzdy (viz. kapitola 3.3.6 Solidární zvýšení daně u zálohy).

4.4 Efektivní sazba daně

Efektivní sazba daně vyjadřuje procentní podíl daňové povinnosti k hrubému důchodu (viz. vzorec 4.1). Vypočítá se tak daňové zatížení, které vyjadřuje, jaká část z hrubé mzdy odchází na daň. Existence nezdanitelných částí ZD a zavedení slev na dani a daňového zvýhodnění výrazně ovlivňuje výši této efektivní sazby daně.⁵⁴

$$\text{Efektivní sazba daně} = \frac{\text{Daňová povinnost (daňový bonus)}}{\text{Hrubý důchod poplatníka}} \cdot 100 \quad (4.1)$$

V Tab. 4.8 se nachází procentuální hodnoty daňového zatížení všech poplatníků (číslo označené znakem „-“ vyjadřuje daňový bonus poplatníka).

⁵⁴ Šíroký (2008, s. 124)

Tab. 4.8: Vývoj efektivní sazby daně od roku 2003 do 2014

Zdaňovací období	Efektivní sazba daně (v %)		
	Jan Lehký	Helena Králová	Jaroslav Brousek
2003	11,66	3,28	25,97
2004	11,52	2,95	25,97
2005	4,53	0,65	25,97
2006	1,18	-1,97	25,96
2007	1,18	-1,97	25,96
2008	0,40	-7,37	15,88
2009	0,25	-7,52	16
2010	-0,06	-8,52	17
2011	0,34	-7,89	17,17
2012	-0,65	-10,44	17,18
2013	-0,65	-10,44	21,03
2014	-0,65	-10,44	21,03

Zdroj: vlastní zpracování

Rozdíl mezi daňovou zátěží všech tří fiktivních poplatníků je velice zřetelný. V případě velkého příjmu pana Brouska je jeho daňová zátěž v roce 2003 ve výši 25,97 %, naopak paní Králová má výrazně nižší příjem, a díky tomu má vzhledem ke všem nezdanitelným částem ZD nízkou daňovou zátěž hrubé mzdy a to ve výši pouhých 3,28 %. Pan Lehký se svými příjmy, kterými se přibližuje k průměru obyvatelstva ČR, má daňovou zátěž ve výši 11,66 %.

Během let 2003 – 2007 všem poplatníkům jejich daňová zátěž klesá. Paní Králová se dokonce v roce 2006 dostává do záporné hodnoty, tedy daňového bonusu. Největší pokles daňového zatížení se projevuje u pana Lehkého, kterému daňová zátěž výrazně klesla hlavně v roce 2005, ve kterém začal uplatňovat společné zdanění manželů.

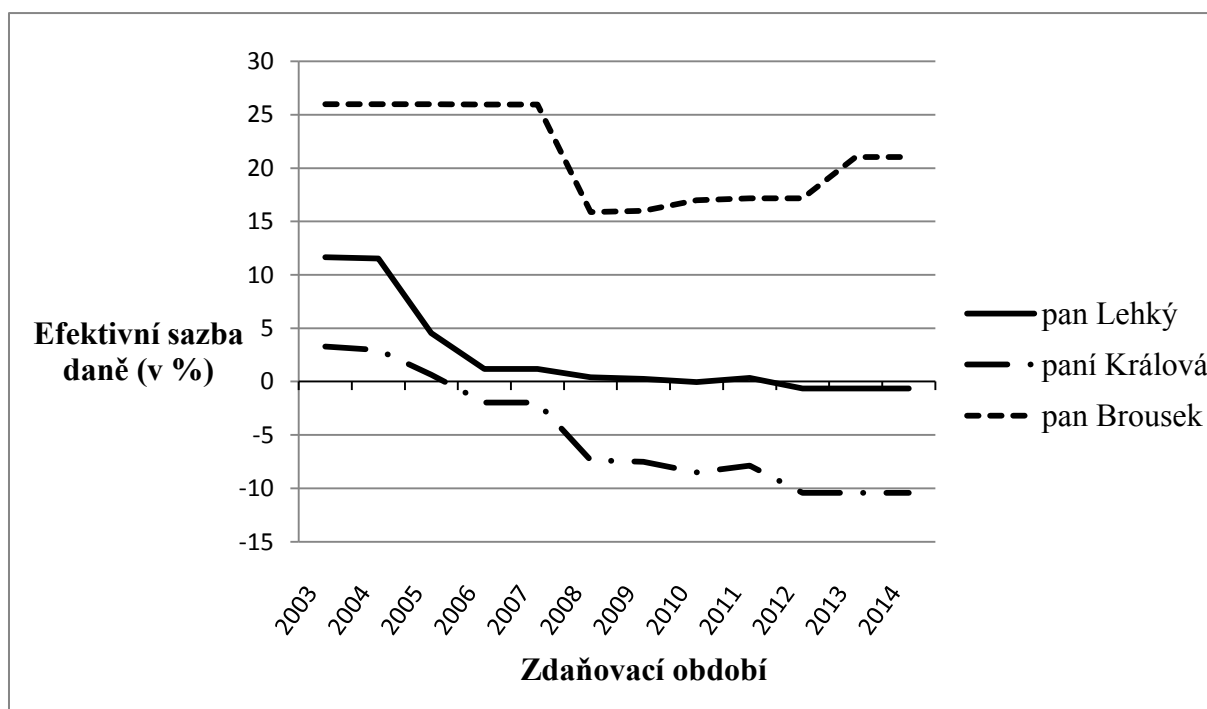
V roce 2008, díky novému způsobu zdanění, poklesla efektivní daňová sazba všem poplatníkům. Panu Lehkému se snížila o 0,78 %, paní Králové o -5,4 % a panu Brouskovi nejvíce, a to o 10,08 %, pro něj byla tato změna zdanění jednotnou sazbou nejvýhodnější. To už neplatí pro další roky, protože se panu Brouskovi tato daňová zátěž zvyšuje, v roce 2014 má hodnotu 21,03 %. Je to způsobeno hlavně zvyšováním maximálního vyměřovacího

základu pro výpočet sociálního pojištění, zrušením maximálního vyměřovacího základu pro výpočet zdravotního pojištění (v roce 2013), a také zavedení solidárního zvýšení daně.

Z Tab. 4.8 lze tedy vyčíst, že největší daňové zatížení měli všichni poplatníci v roce 2003 a nejnižší v roce 2014, s výjimkou pana Brouska, který měl nejnižší daňové zatížení v roce 2008.

V Obr. 4.1 je znázorněn vývoj daňového zatížení, a je zřejmé, že stát zvýhodňuje poplatníky s nižšími příjmy, kteří vyživují děti nebo mohou pobírat slevu na manželku, než poplatníky s příjmy vyššími. Daňová zátěž pana Lehkého a paní Králové každým rokem klesá, což je způsobeno díky správnému využívání nezdanitelných částí ZD, slev na dani a daňového zvýhodnění na dítě. Daňová zátěž pana Brouska od roku 2008 stoupá, což znamená příliv finančních prostředků do státního rozpočtu, ale zároveň snížení čistého výdělku pana Brouska.

Obr. 4.1: Vývoj efektivní sazby daně všech fiktivních poplatníků od roku 2003 do 2014

Zdroj: vlastní zpracování

4.5 Návrh daňové optimalizace

Každý z poplatníků si může uplatnit slevy na dani, daňové zvýhodnění nebo nezdanitelné části ZD, na které má nárok. V případě, kdy poplatník odvádí státu příliš velkou daň, měl by si zjistit, jaké úlevy na dani si může uplatnit, popřípadě se může poradit se svým daňovým poradcem.

Pokud má poplatník manželku (manžela) s nízkými příjmy, může si uplatnit slevu na manželku (manžela). Jestliže spolu vychovávají děti, může si jeden z nich uplatnit daňové zvýhodnění na dítě, díky tomu může poplatník získat i daňový bonus. V případě, kdy poplatník ještě nedosáhl věku 26 let, může se pokusit zdokonalit své vědomosti studiem, a zároveň si uplatnit slevu na studenta.

Ke konci zdaňovacího období si poplatník může uplatnit také snížení ZD díky nezdanitelným částem ZD. Lze si odečíst dary, pokud splnili dané podmínky (viz. kap. 3.3.1 Nezdanitelné části ZD). Mezi dary se zahrnuje i dárcovství krve, u kterého se za jeden odběr odečítá od ZD částka 2 000 Kč. Dále si může odečíst hodnotu úroků ze stavebního spoření nebo hypotečního úvěru. Také je výhodné mít sjednané životní nebo penzijní připojištění, z něhož určitá část se dá odečíst jako nezdanitelná část ZD.

Pan Jan Lehký si bohužel do roku 2008 nemůže uplatnit slevu na manželku, která přesto že má příjem nižší než je minimální, tak nestačí k dosažení této slevy. Pan Lehký by si vzhledem k příjmům mohl pořídit penzijní nebo životní pojištění, což by mu jistě dopomohlo ke snížení daňové povinnosti.

Paní Helena Králová má sice nízký příjem, ale vzhledem ke dvěma vyživovaným dětem a dobře uplatněných nezdanitelných částí ZD nemusí v posledních letech, ve kterých dosahuje daňového bonusu, využívat dalších z možností daňových optimalizací.

U pana Jaroslava Brouska je zřejmé, že se svými vysokými příjmy nedosáhne daňového bonusu ani s uplatněním všech slev na dani a nezdanitelných částí ZD. Díky možným úsporám ze svého příjmu, by mohl učinit dobročinnost a část svých úspor darovat např. na ochranu zvířat a jejich zdraví, na charitativní účely, na zvláštní pomůcky osobám se zdravotním postižením a další, nebo také může darovat krev.

5 ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývá vývojem a změnami daní z příjmů FO, především v letech 2003 – 2014. Vybrané změny byly zachyceny v příkladech tří fiktivních daňových poplatníků. Největšími změnami, za celé sledované období, si poplatníci prošli v roce 2008, ve kterém se zavedla superhrubá mzda, a také byl změněn způsob zdanění. Aby zavedení superhrubých mezd nemělo příliš velký dopad na daňové zatížení poplatníků, byly zvýšeny částky všech slev na dani i daňového zvýhodnění, které jsou uplatňovány při výpočtu daně z příjmů. Dle výpočtů je zřejmé, že největší změnu pocítili v roce 2008 poplatníci s vysokými příjmy, kterým se daňová zátěž výrazně snížila. To však v dalších letech vyrovnává postupné navyšování maximálního základu pro výpočet sociálního a zdravotního pojištění. Vývoj zdaňování příjmů FO není však přínosný pouze pro poplatníky s vysokými příjmy, ale pro poplatníky všech příjmových skupin, což můžeme vyčíst z výsledků praktické části bakalářské práce, kde poplatníkům daňová povinnost každým rokem klesá (resp. zvýšení daňového bonusu).

Paní Helena Králová, která má oproti ostatním poplatníkům relativně nízký příjem, dosáhla v roce 2003 největší daňové zátěže, která činí 3,28 %. Takto nízkou daňovou zátěž má především díky podpoře rodin s dětmi ze strany státu, a jelikož má paní Králová dvě děti, dostává se v roce 2006 do záporných hodnot daňové zátěže, od tohoto roku pobírá daňový bonus.

Pan Jan Lehký, který je představitel poplatníků s příjmem nejbližší k průměru hrubých měsíčních mezd, má svou nejvyšší daňovou zátěž také v roce 2003 a činí 11,66 %. Největší pokles daňové zátěže nastala v roce 2005, kdy pan Lehký využil možnosti společného zdanění manželů, díky čemu se mu daňová zátěž snížila o necelých 7 %. Pan Lehký také dosáhl daňového bonusu v roce 2010, a to především díky zvýšení maximální hranice příjmů manželky, pro uplatnění slevu na manželku, a také se v tomto roce zvýšila sleva na dítě, které pan Lehký s manželkou vyživují.

Pan Jaroslav Brousek je představitel poplatníků s nadprůměrnými příjmy ze závislé činnosti. Jeho největší daňová zátěž byla v roce 2003, stejně jako u předchozích dvou poplatníků, a její výše dosáhla 25,97 %, což je opravdu velké daňové zatížení. Takto vysokou daň pan Brousek platil z důvodu zařazení do nejvyššího zdaňovacího pásma v době progresivní daně z příjmů. Do roku 2007 se jeho daňová povinnost výrazně nemění, v roce 2008 nastal zlom a daňová povinnost se mu výrazně snížila, to především kvůli změně způsobu zjištění ZD a stanovení jednotné daňové sazby. Zároveň byl však ve stejném roce

zaveden maximální vyměřovací základ pro výpočet zdravotního a sociálního pojištění, který se každým rokem zvyšuje, a tím se zvyšuje i daňová povinnost pana Brouska.

Ve výpočtu příjmy poplatníků nepodléhají inflaci, díky které se reálná hodnota těch to příjmů během sledovaného období snižuje.

Pro stát není jednoduché nastavit daňový systém tak, aby byl optimální pro poplatníky a zároveň i pro stát z hlediska příjmů. V ČR probíhají každým rokem změny ve zdanění příjmů FO a nejlepší pro všechny by bylo tento systém ustálit.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

DVOŘÁKOVÁ, Veronika. *Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2013/2014*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2013. 328 s. ISBN 978-80-7201-916-8

MACHÁČEK, Ivan. *Daň z příjmů fyzických osob 2010. Praktická pomůcka k daňové optimalizaci*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. 273 s. ISBN 978-80-7400-188-8

MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2014, úplná znění platná k 1. 1. 2014*. 23. vyd. Praha: GRAGA Publishing, 2014. 272 s. ISBN 978-80-247-5171-9

PELECH, Petr. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2012*. 20. vyd. Olomouc: Anag, 2013. 455 s. ISBN 978-80-7263-717-1

PELECH, Petr. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2013*. 21. vyd. Olomouc: Anag, 2013. 424 s. ISBN 978-80-7263-798-0

ŠIROKÝ, Jan. *Daňová teorie - s praktickou aplikací*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8

ŠUBRT, Bořivoj. *Abeceda mzdové účetnictví 2013*. 23. vyd. Ostrava: Anag, 2013. 573 s. ISBN 978-80-7263-800-0

VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2012*. 11. vyd. Praha: VOX, 2012. 372 s. ISBN 978-80-87480-05-2

VYBÍHAL, Václav. *Zdaňování příjmů fyzických osob 2007, praktický průvodce*. 3. vyd. Praha: GRADA Publishing, 2007. 216 s. ISBN 978-80-247-2096-8

Internetové zdroje

Dohoda o provedení práce. *Student finance* [online]. 2013 [cit. 2014-02-05]. Dostupné z: <http://student.finance.cz/prace-dane/informace/zamestnani/dohoda-o-provedeni-prace/>

Dohoda o pracovní činnosti. *Student finance* [online]. 2013 [cit. 2014-02-05]. Dostupné z: <http://student.finance.cz/prace-dane/informace/zamestnani/dohoda-o-pracovni-cinnosti/>

Maximální vyměřovací základ. *Finance* [online]. 2014 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/dane-a-mzda/dane-z-prijmu/socialni-pojisteni-osvc/zaklad-a-sazby/>

Pracovní poměr. *Business centrum* [online]. 2014 [cit. 2014-02-05]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zakonik-prace/cast2h2.aspx>

Sociální a zdravotní pojištění. *Finance* [online]. [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/dane-a-mzda/mzda/odvody-socialniho-a-zdravotniho-pojisteni/>

Vývoj mezd. *Kurzy* [online]. 2014 [cit. 2014-02-10]. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/makroekonomika/mzdy/?G=1&A=1&page=1>

Vývoj průměrných mezd. *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2014-02-10]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/pmz_m

Vývoj minimální mzdy. *Účetní portál* [online]. 2013 [cit. 2014-02-10]. Dostupné z: <http://www.ucetni-portal.cz/vyvoj-minimalni-mzdy-114-e.html>

Vývoj sazby daně z příjmů FO. *Účetní kavárna* [online]. 2014 [cit. 2014-02-14]. Dostupné z: <http://www.ucetnikavarna.cz/uzitecne-tabulky/vyvoj-sazby-dane-z-prijmu-fyzickych-osob/>

Zamezení dvojího zdanění. *Finance* [online]. 2014 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/dane-a-mzda/dane-z-prijmu/dane-z-prijmu-ze-zahranici/zamezeni-dvojeho-zdani/>

Zdanění příjmů v případě nepodepsání daňového prohlášení. *Podnikatel* [online]. 2014 [cit. 2014-04-14]. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/clanky/zmeny-ve-zdaneni-srazkovou-dani-od-roku-2014/>

SEZNAM ZKRATEK

ČR – Česká republika

ZD – základ daně

FO – fyzická osoba

PO – právnická osoba

EU – Evropská unie

ZDP – zákon o daních z příjmů

Prohlášení o využití výsledku bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 29. 4. 2014

.....
jmeno a příjmení studenta

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Tab. 1: Vývoj nezdanitelných částí základu daně od roku 2003

Příloha č. 2: Tab. 1: Vývoj slev na dani od roku 2006